

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ühiskonnateaduste instituut

Naise representatsiooni muutumine Eesti ajalehtedes 1940. aastal

Bakalaureusetöö

Autor: Johanna Pukk

Juhendaja: Roosmarii Kurvits, PhD

Tartu

2014

Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus	4
I Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	6
1.1 Ideoloogia	6
1.2 Eesti ajakirjandus 1940	7
1.3 Uus Eesti	8
1.4 Rahva Hää!	9
1.5 Foto tähtsus ajakirjanduses	9
1.6 Naiste kujutamine ajakirjanduses	10
1.7 Uurimisküsimused	12
II Meetod ja valim	13
2.1 Uurimismeetod	13
2.2 Valimi moodustamine	14
2.2.1 Ajalehtede valik	14
2.2.2 Valim	14
2.3 Uuritud parameetrid	15
2.3.1 Naiste ja meeste fotode osakaal	15
2.3.2 Naise asukoht fotol	16
2.3.4 Naise aktiivsus	17
2.3.5 Naise roll	19
2.3.6 Tegevusvaldkond	20
III Tulemused	22
3.1 Naiste ja meeste fotode osakaal	22
3.2 Naise asukoht fotol	23
3.3 Naise aktiivsus	24

3.4 Naise roll	25
3.5 Tegevusvaldkond.....	26
3.6 Kokkuvõte kontentanalüüsi tulemustest.....	27
3.7 Kvalitatiivse analüüsi tulemused	27
3.7.1 Uus Eesti artiklid	27
3.7.2 Rahva Hääle artiklid	30
3.8 Kokkuvõte kvalitatiivse analüüsi tulemustest	34
IV Järeldused ja diskussioon	35
4.1 Vastused uurimisküsimustele	35
4.2 Diskussioon	36
4.3 Meetodi kriitika ja edaspidised uuringud	38
Kokkuvõte	40
Summary.....	42
Kasutatud kirjandus	44
Lisad	47
Lisa 1: Kontentanalüüsi kodeerimisjuhend	47
Lisa 2: Kontentanalüüsi kodeerimisleht - Uus Eesti	48
Lisa 3: Kontentanalüüsi kodeerimisleht – Rahva Hääle	65

Sissejuhatus

1940 oli murranguline aasta Eesti ajaloos – Eesti Vabariik okupeeriti Nõukogude Liidu poolt ning see tõi kaasa muutused senises ühiskondlikus korralduses, ideoloogias ning väärtustes. Sellega koos muutus naise kujutamine nii fotodel kui ka tekstides. Neid erinevusi on tagantjärele kõige selgemini näha just ajalehtedes.

Oma bakalaureusetöös uurin 1940. aastal ilmunud ajalehti Uus Eesti ja Rahva Häääl, mis on oma sisult sarnased – valitsusmeelsed ning kesked üleriigilised üldpäevalehed. Mõlemad ajalehed iseloomustavad vastavalt vabariigi- ning nõukogudeaegset Eestit läbi oma tekstide ning fotode.

Tekst on ajalehes oluline element ja foto selle kõrval üksnes valikuline. Olenemata sellest lisavad fotod uue dimensiooni ja tähenduse tekstile (Hall, 1973). Meedia üleüldiselt ongi erinevate standardite, mallide ning normide allikaks (McQuail, 2000: 58). Sellest tulenevalt peaks valik keda, kuidas ning kui palju fotodele paigutatakse peegeldama ühiskondlikku olukorda.

Kuigi foto peaks toetama kaasaskäivat artiklit ning andma edasi pildi tõesest sündmusest, on foto ka oluliseks manipuleerimise vahendiks. Tõde on võimalik fotolavastuse, pildil olevate inimeste valiku ning läbi konteksti moonutada või endale sobivalt kallutada. Eriti selgelt tuleb see esile, kui fotot kasutatakse propaganda levitamiseks ning ideoloogiate kinnitamiseks.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida naise kujutamist ajalehefotodel ning analüüsida naise kujutamise erinevuste põhjuseid Uus Eestis ning Rahva Hääles. Kui fotod näitavad ühiskonnas valitsevaid väärtusi ja seisukohti (ja need peaksid muutuma üsna aegalselt), siis uurimustöö eesmärgiks on uurida, kuidas muudab naiste kujutamist fotodel väga kiire ja põhjalik ühiskondlik muutus nagu 1940. aasta Nõukogude anneksioon Eesti jaoks oli. Varasemalt pole põhjalikumalt 1940. aasta muutusi naise representatsioonis uuritud.

Uurimus põhineb kontentanalüüsil, millega uurisin Uus Eestis ja Rahva Hääles naistefotosid. Kontentanalüüsi jaoks moodustasin kodeerimisjuhendi, lähtudes varasematest uuringutest ning tulemustest.

Varasemalt on ajakirjanduse uurimustes uuritud sugupoolte representatsiooni reklaampiltidel (Kaur, 2011; Piilehto, 2005), illustratsioonidel (Raadik, 2007) ja Eesti ajakirjanduskultuuri ning ühiskonna kontekstis (Pilvre, 2011). Naise kujutamise muutumist on uuritud ka aja jooksul: visuaalse representatsiooni muutumist aastatel 1848-1940 (Kurvits, 2013) ning ajakirjandusfoto sisu muutumist soolisest aspektist ajalehes Edasi/Postimees 1985-2005 (Kaunissaare, 2011).

Kuna kvantitatiivne analüüs üksi ei võimalda arvestada ajaloolist tausta, kasutan oma uurimustöös ka kvalitatiivset meetodit, mille abil analüüsin artikleid, milles räägitakse naisest. Artiklite analüüs on uurimustöös oluline, kuna pakub võimalust vaadata, kas muutused naise kujutamises ajalehtedes olid üksnes visuaalsed või ka sisulised.

Bakalaureusetöös kasutan ka mõisteid „representatsioon“ ning „ideoloogia“ Representatsioonide all mõistan naise visuaalset kujutamist. Ideoloogia on poliitiliste arusaamade ning normide ja selle juurde käivate väärtuste edastamine.

Uurimus koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis annan ülevaate töö teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest ehk Eesti ajakirjandusest 1940. aastal ning ajalehtedest Uus Eesti ja Rahva Hääl. Samuti tutvustan foto tähtsust, naiste kujutamist ajakirjanduses ning esitan uurimusküsimused. Töö teises peatükis kirjeldan kasutatud uurimismeetodit, valimit ja võimalikke kitsaskohti. Kolmas peatükk annab ülevaate uurimustulemustest, võrreldes Uus Eesti ja Rahva Hääle fotosid ja artikleid ning esitades töö olulisemad järeldused, lähtudes püstitatud uurimisküsimustest. Töö neljas peatükk koosneb diskussioonist antud uurimustöö tulemuste üle, seostades neid varasemate uuringutega. Töö lõpus on nii eesti- kui ka ingliskeelne kokkuvõtte uurimusest. Bakalaureusetöö lisades on esitatud kodeerimisjuhend ja kodeerimistabelid.

I Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Esimeses peatükis kirjeldan teoreetilist konteksti, millest oma uurimustöös lähtun. Annan ülevaate Eesti ajaloolisest taustast 1940. aastal, iseloomustan valitsenud poliitilisi ideoloogiaid ning toon välja uuritud ajalehtede – Uus Eesti ja Rahva Hääle – eripärad. Analüüsitud on ka foto tähtsust ajakirjanduses ning naise kujutamist nendel. Peatüki viimases osas esitan uurimisküsimused.

1.1 Ideoloogia

Ideoloogia on enamasti poliitiline või sotsiaalne ideede, väärtuste ja ettekirjutuste süsteem, mis kuulub grupile või kollektiivile ning mille funktsioon on grupi või kollektiivi tegevuse korraldamine ja legimiteerimine (Dijk, 2005: 14). Lihtsustatult mõistes, võib ideoloogiat käsitleda kui teatud maailmavaadet, millel on seos mingi suurema filosoofilise süsteemiga. Iga ideoloogia eesmärgiks on õigustada mingit poliitilist režiimi ja mobiliseerida poliitilist liikumist (Raudla 2002: 35).

Eesti oli 1940. aasta alguses autoritaarse korra all – ajakirjandust kontrolliti, väljaminevat infot piirati. Sisuliselt oli see juba halvustava tähendusega ideoloogia tekkimine (väärad, võltsid, moonutatud uskumuste süsteemid), mida tänapäeval võrreldakse kommunismiga. Osati ära kasutada meedia rolli ideoloogia levitamiseks ning mõisteti selle olulisust.

1940. aasta vabariigi- ja nõukogudeaegne Eesti oli oma ideoloogialt sarnane autoritaarsuse mõttes (tugev tsensuur, valikuline info edastamine, sündmuste mahavaikimine või nende olulisuse vähendamine). Sellest sarnasusest tingituna oli ehk ka kahe võimukorra vaheline ideoloogia muutumine lihtsam ning üleminek ühelt teiselt sujuvam.

Nõukogude ideoloogia nägi vaenlasi kõigis, kes nende seisukohta ei jaganud. Sinna kuulusid nii lääneriigid kui ka kodanlikud natsionalistid, kes pooldasid nõukogude ajale eelnenud režiime. Selleks, et oma ideoloogiat levitada, oli vaja juurdepääsu peamistele väljaannetele, majandusele ning ka poliitikale (Mõistlik, 2007). Juurdepääs muidugi ei tähenda seda, et ideoloogia rahva poolt ka omaks võetakse. Nõukogude Liit surus jõuliselt läbi kommunistliku

propaganda oma ideoloogiat peale. Keelekasutus muutus loosungilikuks, kasutusele tuli uus bolševistlik sõnavara.

Nõukogude ideoloogiat iseloomustab ka Meie ja Nema vastandumine, kus Meie on representeeritud üldiselt positiivselt ja Nema negatiivselt (Dijk, 2005: 88).

Kahe võimukorra erinevat ideoloogiat iseloomustab kõige paremini 1940. aasta Eesti ajakirjandus. See erinevus väljendus eelkõige vormiliselt – praktiliselt suleti või võeti üle kõik väljaanded, vahetati välja ajakirjanduse juhtkond. Kasutusele tuli uus bolševistlik-loosunglik väljendusviis.

1.2 Eesti ajakirjandus 1940

1940. aasta suvel alanud Nõukogude okupatsioon tähendas sisuliselt eesti ajakirjanduse arengu vägivaldset peatamist ning iseseisvusaegse ajakirjanikkonna kadumist. Peaaegu üleöö muutus ajalehtede sisu.

1940. aasta lõpuks suleti enamik ajakirju ja kõik ajalehed. Nende asemel hakkasid ilmuma Nõukogude režiimi väljaanded, mis esialgu kasutasid natsionaliseerimise käigus ülevõetud trükibaasi, paberit ja muid varasid. Toimetuste koosseisud vahetati välja ning vaid üksikud ajakirjanikud hakkasid uue võimuga koostööd tegema. Mitmed ajakirjanikud arreteeriti, hukati või küüditati juba 1940-1941. Eesti Ajakirjanike Liitu 1940. aastal ei suletud, vaid vahetati välja selle juhtkond ja muudeti nõukogulikuks ametiühinguks (Lauk, 2000).

Paljud senised ajakirjanduse liikmed tõmbusid kõrvale, asemele võeti nõukogude võimu poolehoidjad, kelle ajakirjanduslik staaž ja varasem kogemus ei olnud oluline (Høyer, Lauk, Vihalemm, 1993). Iseseisvusaegsete ajalehtede asemel hakati looma kommunistliku partei suuniste järgi nõukogulikku ajakirjandust, mis eitas eesti ajakirjanduse ajaloolisi traditsioone ning lähtus eestlastele võõrastest Vene nõukogulikest eeskujudest (Lauk, 1991).

Nõukogude Eestis oli ajakirjandusel ainult üks ülesanne: toetada ja tugevdada kommunistliku partei võimu. 1940. aastal kujundati kogu ajakirjandus ümber nõukogude malli järgi, kogu trükisõna suruti totaalse tsensuuri alla (Lauk, 2000: 39).

1940. aasta Nõukogude okupatsiooni aegset trükimeediat iseloomustab kokkuvõtlikult tugevalt ideoloogiline, propagandistlik ning tsenseeritud sisu. Ajakirjandus allutati riigi

võimule. Eesti ajakirjandus polnud varem sellise kontrolli ja surve all veel tegutsenud. Muutus 1940. aasta ajakirjanduses näitavad kõige paremini valitsusmeelsed ajalehed Uus Eesti ning Rahva Hää.

1.3 Uus Eesti

Ajaleht Uus Eesti hakkas ilmuma 18. septembril 1935. Ajalehe eelkäijateks on Maaliit ja Kaja. Uus Eesti oli suur üleriigiline päevaleht ning võttis eesmärgiks Eesti riigi ja rahva huvide kaitsmise. Ajalehte andis välja 1935. aasta kevadel asutatud kirjastusühistu „Uus Eesti“ ja seda trükiti „Ühiselu“ trükikojas (Mägi, 1991).

Uus Eesti toimetuses jätkasid enamuses tööd Kaja toimetuse liikmed. Kuigi selle ilmuma hakates lubati ajalehes valitsuse väärsumme kritiseerida, tegelikkuses seda siiski ei tehtud (Mägi, 1991). Uus Eesti püüdis ka täpselt kinni pidada 1934. aasta 18. detsembri siseministri sundmäärusest ja Riikliku Propaganda Talituse antud juhistest. Ajaleht oli propagandatalitusega tihedalt seotud – Uus Eesti peatoimetaja Hugo Kukke oli kahel korral Riikliku Propagandatalituse direktoriks. Ka Ants Oidermaa oli vaheldumisi Uus Eesti peatoimetajaks ning propagandatalituse direktoriks. Propagandatalitus pidi arendama ning korraldama ajalehede tegevust (Vaan, 2005). Samuti ei avaldanud ajaleht kirjutisi ega karikatuure, mis oleksid võinud halvendada Eesti suhteid välisriikidega (Mägi, 1991: 138). Kuigi Uus Eesti oli vabariigiaegne ajaleht, siis tegelikult oli juba selle puhul märgata hiljem tekkinud nõukogulikule ajastule sarnanevat tsensuuri ning kontrolli.

Uus Eesti oli küllaltki hästi finantseeritud ajaleht. Kõik toimetuse liikmed said kindlat palka, kusjuures palgad olid kõrgemad kui teiste ajalehede juures (v.a Päevaleht) (Mägi, 1991: 139).

Ajaleht Uus Eesti suleti Nõukogude võimu poolt 21. juunil 1940, esimesena Eesti Vabariigi ajalehtedest. Samal päeval vallandati peatoimetaja ning toimetuse võeti uute võimude poolt üle. Uus Eesti ülevõtmisest, selle muutmisest Rahva Hääleks ega ka toimetuse vallandamisest ei teatatud ajalehe väljaandjatele. Et asja kuidagimoodi tagantjärele legaliseerida, kutsuti 3. juulil 1940 kokku kirjastusosahoidjate „Uus Eesti“ peakoosolek, kus otsustati kirjastuse uueks nimeks võtta Rahva Hää ja valida uus juhatus (Mägi, 1991).

1.4 Rahva Hää

Rahva Hää hakkas ilmuma 22. juunil 1940. aastal eelmisel päeval suletud Uus Eesti asemel. Ajalehest sai juhtiv nõukogude päevaleht Eestis (Kreegipuu, 2011). Nõukogulik meediasüsteem oli väga tugevalt tsentraliseeritud ja hierarhiseeritud, andes edasi nõukogulikku ideoloogiat (Vihalemm ja Lauristin, 2004: 4). Ajalehte hakati toimetama ning trükkima samades ruumides, kus varem Uus Eestit (Lumiste, 1977). Rahva Hää kui eestikeelse nõukogude ajakirjanduse tähtsaim väljaanne pidi aga omakorda suunama teiste Eesti ajakirjandusväljaannete tööd. Hierarhiliselt allus Rahva Hää Pravdale (see oli tähtsaim, teisi kontrolliv ning suunav Nõukogude Liidu väljaanne). 1940. aastal ilmus Rahva Hää kuus korda nädalas ning selle nime all ilmus ajaleht kuni 3. juuni 1995. aastani (Kreegipuu, 2005).

1.5 Foto tähtsus ajakirjanduses

Foto aitab lugeja pilku haarata, olles üks esmaseid tähelepanu saavutamise vahendeid. Lisaks sellele aitab ta luua konteksti, mille järgi lugeja omakorda interpreteerib kaasaskäivat lugu (Miller, 1975: 72). See tähendab seda, et lugeja võib enne uudise lugemist pöörata tähelepanu fotole ning teha omi järeldusi ja tähelepanekuid juba põhjalikumalt uudisesse süvenemata. Järelkult on oluline, et foto annaks edasi läbi visuaalse konteksti võimalikult täpselt lugejale soovitud tõese informatsiooni.

Massimeedia peegeldab ja samaaegselt ka konstrueerib dominantseid ühiskonna väärtusi. Need sisaldavad endas aga patriarhaalseid arusaamisi soost, mida on samas raske märgata, sest nad on peidetud normaalsuse mõiste alla (Tuchman, 1978: 7). Fotol seega on võimalik neid arusaami kas kinnitada või ümber lükata.

Kui ajalehed peaksid kajastama probleeme ja juhtumisi elust enesest, siis fotod peaksid seda kajastust toetama (Blackwood, 1983). Foto on tõestuseks, et just kirjeldatav sündmus on aset leidnud (Hall, 1973). Seega lugejad usaldavad ka loo juures käivat fotot, mis peaks olema kontekstiga kokkusobiv, tõene ning lavastamata. Lavastatud foto annab väära ettekujutuse aset leidnud sündmusest ning on oma sisult lugejaga manipuleeriv. Sellist olukorda esines nõukogudeaegses ajakirjanduses aga palju näiteks mitmetel kolhoosifotodel, kus töötajad õnneliku näoga tööd tegid. Tegelikult on aga raske tõestada foto tõesust või lavastatust.

Samuti tuleb arvestada, et ajakirjanduses esitatud fotod ei pruugi näidata tegelikkust, vaid soovitud ideaali (näiteks naise kujutamine nõukogulikel fotodel).

Ajalehefoto on oluline vahend poliitilise ja ideoloogilise sotsiaalse kliima kujutamisel (Hirdman, 1998). See tähendab ka seda, et toimetuse valik keda, kuidas ja kui palju fotodele paigutada peegeldab ühiskonnas olulisi seisukohti ning väärtusi. Eelnevat arvestades tuleb aga mõista, et fotoga on võimalik manipuleerida ning seega foto ei pruugi peegeldada ühiskonnas tegelikult valitsevaid väärtusi. Näiteks nõukogude ajakirjanduses kasutati fotot just poliitiliste seisukohtade ning ideoloogiate edasi andmiseks ja seda eelkõige läbi propaganda.

Võimukorra vahetumise tõttu toimusid muutused nii ajakirjanduse sisulises kui ka visuaalses pooles. Eriti selgelt on need näha fotodel ning just naiste kujutamises.

1.6 Naiste kujutamine ajakirjanduses

Naisi ja mehi kujutatakse fotodel erinevalt. Varasemad uuringud on näidanud, et tegelikult on naise kujutamine fotodel läbi aja muutunud vähe võrreldes naise positsiooniga ühiskonnas (Stanley, 2012). Olenemata sellest, et naised üha aktiivsemalt ühiskondlikus elus kaasalöövad ning karjääri teevad, omistatakse neile endiselt pigem kodu, pere ja iluga seonduvaid rolle (Miller, 1975). Naisi kujutatakse lihsamate ametitega seoses (näiteks nagu sekretär) ja meelelahutajatena (Blackwood, 1983).

Pilvre (2011) ja Blackwood (1983) toovad välja, et üks põhilisi põhjuseid, miks naiste kujutamist uurida, on see, et näha, kas fotod peegeldavad reaalselt ühiskondlikku olukorda. Pilvre (2011) lisab, et naiste kujutamine meediapildis on ühelt poolt seotud naiste emantsipatsiooniga: mida rohkem naisi on avalikus elus tegevad, seda enam peaks naisi esinema ka meediakujutises ja -pildis. Samas toob ta välja, et naiste kujutiste kasv meedia sisus pole üheselt seotud naiste kasvava rolliga avalikus sfääris, vaid räägib ajakirjanduslikest valikutest meediaorganisatsiooni igal tasandil. Naiste või meeste olemasolu või puudumine meediapildis ei peegeldada seega mitte niivõrd tegelikkust, vaid siiski tekstide tootjate valikuid. Järelikult on oluline roll toimetaja valikul, kes otsustab, milliseid fotosid naistest või meestest ajalehte pannaks.

Naiste visuaalset representatsiooni on Eestis suhteliselt vähe uuritud. Naiste kujutamist fotodel on peamiselt uuritud 21. sajandil ilmunud ajakirjade ja ajalehtede põhjal (Kaur 2011, Piilehto 2005, Pilvre 2011, Raadik 2007).

Uurimustulemused näitavad, et naiste visuaalses representatsioonis on näha tüüpilist soorollide kujutamist ja kuigi naiste kujutamine on aja jooksul muutunud, on soolised representatsioonid väga tugevalt traditsioonilised ning stereotüüpseid arvamusi soorollidest kinnitavad. Nimelt on ajakirjade reklaamfotodel naiste peamiseks funktsiooniks ilus ning atraktiivne välja näha (Kaur, 2011). Eesti reklaamfotodel seostatakse mehi peamiselt spordi, autode ja ärimaailmaga ning naisi ostukeskuste või koduga (Piilehto, 2005). Naisi professionaalses rollis iseseisva ning karjääri tegevana kujutatakse suhtelise harva (Kaur, 2011).

Sarnaselt reklaamfotodele leiab sooliste stereotüüpide ning representatsioonide kasutamist ka toimetuse materjalides (Pilvre, 2011), kus fotod ajakirjades toetavad tarbijaühiskonnas iluga seotud väärtusi (Raadik, 2007). Stereotüpiseerimise alguseks võib lugeda aega, kui naise töötamine väljaspoolt kodu sai tavapäraseks (Kurvits, 2013).

Naise kujutamine meediapildis on ühelt poolt seotud naise aktiivsusega ühiskondlikus elus (näiteks, kas tegemist on avaliku elu tegelasega või mitte), ent teisalt tuleb arvesse võtta ka erinevate meediakanalite teadlikku valikut naisi pildile paigutada (Pilvre, 2011). Muidugi mängib olulist rolli naise kujutamisel ka aeg ning ühiskondlikud arusaamad.

Kurvits (2013) käitleb 1848-1940 aastate naise kujutamise muutumist ning Kaunissaare (2011) 1985-2005 aastate muutusi. Kurvits (2013) toob välja, et ajakirjanduses hakati naisi noore meelelahutajana kujutama 20. sajandi algul ning see tugevnes 1940. aastani. Uurimustest selgus, et Eestis on suuri erinevusi naiste ja meeste visuaalses kujutamises. Nimelt on läbi ajaloo mehi fotodel kujutatud tunduvalt rohkem kui naisi ning neid ka pildiallkirjades esile tõstetud.

1848-1940 aastate naiste uurimusest tuleb välja, et naise roll tarbija ning armastajana (ema või abikaasana) on oluliselt suurem kui tema roll töötajana (Kurvits, 2013). 1985-2005 aastatel omistatakse naistele pehmemaid valdkondi – kultuur, haridus, teadus ning meestele poliitikat, majandust ja sporti (Kaunissaare, 2011).

Kaunissaare (2011) on uurinud Eesti naise kujutamise muutumist okupatsiooni ja iseseisvuse ajal. Oma uurimusest leidis ta, et Nõukogude ajal kujutati inimesi hoogsas liikumises. Naisi ning mehi kujutati võrdselt, kuid siiski soostereotüüpselt. Lisaks leidis ta, et Nõukogude okupatsiooni alt vabanemine tõi kaasa fotodel meeste osakaalu kujutamise järsu tõusu ning naise kujutamise madalamatel staatustel (meelelahutajatena ning tavakodanikena).

Varem pole seega täpsemalt uuritud naise kujutamise muutumist ajakirjanduspiltidel vahetatult enne Nõukogude okupatsiooni ja selle ajal. Nõukogude okupatsiooni käigus muutus märgatavalt pressi sisu – pildis ja tekstis. Esiplaanile kerkisid majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised ümberkorraldused, mida ohtralt illustreerisid fotod miitingutest, demonstratsioonidest ja kogemuste vahetamisest. Vabariigiaegseid kaunitare (modelle) hakkasid asendama tööeesrindlased (Linnap, 2000). Selleks, et muutused võrreldes varasemaga võimalikult selgelt esile tuua, olengi uurimiseks valinud murrangulise aasta Eestis – 1940.

1.7 Uurimisküsimused

Lähtudes senistest uuringute tulemustest naiste kujutamise kohta ajalehefotodel, otsin vastust järgmistele uurimusküsimustele:

Kuidas erineb naine vabariigi- ja nõukogudeaegsetel fotodel?

- Milline on naiste ja meeste osakaal vabariigi- ja nõukogudeaegsetel fotodel?
- Mil määral erineb naiste ja meeste visuaalne domineerimine asukoha järgi ajalehefotodel vabariigi- ning nõukogudeaegses ajakirjanduses?
- Kui aktiivsete või passiivsetena kujutatakse naist vabariigi- ja nõukogudeaegsetel fotodel?
- Kuivõrd erinevad naiste rollid vabariigi- ning nõukogudeaegsete ajalehtede fotodel?
- Millises kontekstis naisi vabariigi- ja nõukogudeaegsetel fotodel kujutatakse?

Millised erinevused esinevad vabariigi- ja nõukogudeaegse naise kujutamises tekstis?

- Millisena kujutati artiklites vabariigi- ja nõukogudeaegset naist?
- Milliste teemadega seoses naistest kõneldakse?

II Meetod ja valim

Järgnevas peatükis kirjeldan töö uurimismeetodit ja valimi moodustamise põhimõtteid ning seejärel annan ülevaate uuritud parameetritest, mille kirjeldused on jaotatud eraldi alapeatükkidesse ning paremaks mõistmiseks fotodega illustreeritud.

2.1 Uurimismeetod

Empiiriliste andmete kogumiseks ja analüüsimiseks olen kasutanud kontentanalüüsi, mis on olnud naiste visuaalse representatsiooni uurimisel peamiseks meetodiks ka varasemates uuringutes (nt Kaur, 2011; Pilvre, 2011; Raadik, 2007).

Sisuanalüüs ehk kontentanalüüs on kõige üldisemalt võttes uurimistehnika kommunikatsiooni sisu objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks uurimiseks ning analüüsimiseks. Kvantitatiivse sisuanalüüsi eesmärk on kommunikatsiooni sisu numbriliste väärtustega mõõta ning see aitab uurijal olla täpne (Lauk, 1995). Suur valim ja süstematiseeritus võimaldab kontentanalüüsi abil meedia sisude eri aspektide kohta üldistavaid järeldusi teha (Bell, 2001: 13). Samuti saab uurija sel viisil rakendada statistilisi võtteid, et tulemusi paremini analüüsida ja interpreteerida (Lauk, 1995).

Kontentanalüüs sobib hästi pikaajaliste trendide esiletoomiseks naiste kujutamises, kuna võimaldab kirjeldada materjali kvantitatiivselt ning teha küllaltki suuri üldistusi. Kontentanalüüs aitab esile tuua sisu peidetud korrapärasused, mis talletavad ja peegeldavad ühiskondliku korra mehhanisme (Gerbner, 1964: 283). Kontentanalüüs võimaldab uurida teatud rollide, tegevuste või situatsioonide sagedust meediaväljaannetes (Bell, 2001).

Sellest olenemata on kontentanalüüsil ka puudusi. Kontentanalüüsiga ei saa uurida tekstide mõju inimestele (Bell 2001: 25). Nõrgaks küljeks on ka, et meetod ei arvesta ühiskonnas toimuvaid sündmusi, mis mõjutavad fotode hulka erinevates kategooriates. Kvantitatiivne sisuanalüüs annab vaid statistilise ülevaate uuritud sisust (konkreetsel juhul ajalehefotodest) ega arvesta eranditega.

Kvantitatiivse uurimismeetodi puudujääkide korvamiseks, kasutan lisaks kvalitatiivset uurimismeetodit, mille abil uurin naise kujutamise muutumist vabariigi- ja nõukogude ajal.

White (2002) toob välja, et kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimine võivad teineteist täiendada ning lisab, et nende kombinatsioon tekitab sünergia ehk võimendunud koostoime.

Kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab kontentanalüüsi käigus kogutud statistikat põhjalikumalt illustreerida ning arvesse võtta ühiskonnas toimuvaid sündmusi ning muutusi. Kvalitatiivse uurimustöö lähtekohaks on tegeliku elu kirjeldamine (Hirsjärvi jt., 2005). McQuail (2000) toob välja, et kvalitatiivse sisuanalüüsi eripära ongi just see, et tähenduse otsimisel arvestatakse ka konteksti ning tähelepanu pööratakse „peidetud“ sisule, mitte üksnes analüüsitava ühikute loendamisele.

2.2 Valimi moodustamine

2.2.1 Ajalehtede valik

Uurimus koosneb naiste visuaalse kujutamise võrdlusest kahes ajalehes: Uus Eesti ja Rahva Hääl. Uus Eesti ja Rahva Hääl on analüüsimiseks valitud, kuna on oma sisult sarnased – valitsusmeelsed – ning mõlemad on kesksed üleriigilised üldpäevalehed. Uus Eesti on Eesti Vabariigi ajal ilmunud ajaleht ning Rahva Hääl Nõukogude okupatsiooni alguses ilmuma hakanud keskne päevaleht Nõukogude Eestis (Kreegipuu, 2011).

2.2.2 Valim

Uurimuses on kasutatud 1940. aasta Uus Eesti ja Rahva Hääl väljaandeid. Uurimiseks on valitud just 1940. aasta, kuna tegemist on murrangulise aastaga Eesti ajaloos - praktiliselt üleöö okupeeris Nõukogude Liit Eesti. Senised uudiseid ja meelelahutust edastanud ajalehed muudeti nõukoguliku propaganda edastajateks.

Valimisse kuulub 200 fotot Uus Eestist (aasta algusest) ja 200 fotot Rahva Hääldest (aasta lõpust). Uus Eesti puhul kuuluvad valimisse fotod ajavahemikus 1. jaanuar – 9. märts ning Rahva Hääl 17. august – 31. detsember. Valimisse kuuluvad nii toimetuse materjalis ilmunud fotod kui ka reklaamfotod.

Analüüsiühikuks on üks foto, mis on eraldatud teistest fotodest raami või tühja ruumiga.

Naiste osakaalu uurimiseks fotodel on sisse arvestatud mõlema ajalehe puhul ka kõik meeste fotod, mis jäid 200 naisefoto vahele. Meeste fotod on sisse arvestatud, et oleks võimalik võrrelda meeste-naiste fotode arvulist osakaalu vaadeldud perioodi jooksul.

Valimisse kuulusid kõik artiklid kogu 1940. aasta jooksul nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles, kus räägiti või mainiti naist/naisi.

Valimi võimalikuks kriitikaks on, et kõik fotod pole piisavalt kvaliteetsed, et aru saada, keda fotol on kujutatud ning olenemata sellest, et nende fotode hulk on väike, mõjutab see lõpptulemusi. Kuna sisse on arvestatud ka reklaamfotod, mitte ainult toimetuse materjalis ilmunud fotod, siis määrab see naise kujutamise rohkem meelelahutuslike valdkondadega seoses.

Valimist olen välja jätanud joonistused (karikatuurid ja koomiksid), samuti fotod, mille peal pole inimest (näiteks skulptuurid, maalid, loodusfotod) ja on üksnes lapsed. Kuna töö keskendub naiste uurimisele, siis pole laste kujutiste uurimine antud töö kontekstis analüüsiühikuna oluline. See tähendab, et kui naist on kujutatud fotol koos lapsega, siis on naine kodeeritud fotol üksi olevana.

Jätsin välja ka fotod, kus oli peal üksnes käsi/jalg. Kui fotol polnud nägu näha, aga oli võimalik siiski sugu määrata (näiteks riietuse järgi), siis jäid fotod valimisse ikkagi sisse.

Artiklite puhul jätsin valimist välja kõik kuulutused ja reklaamtekstid. Samuti ei kuulunud valimisse artiklid, kus polnud võimalik aru saada, kas räägitakse naisest või mehest.

2.3 Uuritud parameetrid

Fotode analüüs põhineb viie parameetriga kodeerimisjuhendil (Lisa 1), mille põhjal olen uurinud naiste ja meeste fotode osakaalu, naiste asukohta fotol, naiste aktiivsust, rolle ja tegevusvaldkondi, milles naist kujutatakse. Uuritavad parameetrid olen defineerinud lähtudes teiste autorite varasematest uuringutest.

Järgmistes alaosades on täpsemalt lahti seletatud analüüsitud parameetrite valiku põhjendus, kategooriad ning erinevad aspektid, millele kodeerimisel tähelepanu pöörasin.

2.3.1 Naiste ja meeste fotode osakaal

Naiste ja meeste fotode sageduse uurimiseks kahes ajalehes lugesin kokku, kui paljudel fotodel on kujutatud naise ja mehi. Kategooriad jagunesid järgmiselt:

1. Ainult mees/mehed.
2. Ainult naine/naised.

3. Mees/mehed ja naine/naised koos.
4. Inimesed – siia kuuluvad fotod, mille peal on valdavalt näha mehi, aga kõigi kujutatute sugu pole määratlev (vt Foto 1).

Prantsuse sõdurid toimetavad kahurit üle jõe.

Hälvate puhul kui ka muulaldefotografid 488 sõdurid on koos ühtes. Kuid mees on ...

Foto 1. Kategooria: inimesed. *Uus Eesti* 8. märts 1940 lk5

Fotodel ei ole loetud indiviide eraldi, vaid kui näiteks fotol on olnud kaks naist ja üks mees, siis on foto läinud kategooria 3 (mehed ja naised) alla.

Antud parameetri puhul oli valim suurem, kui teiste parameetrite puhul. Teiste parameetrite juures kuulus valimisse kummagi ajalehe puhul 200 fotot, mille peal oli naine, aga naiste ja meeste fotode osakaalu võrdlemiseks on vaadeldud fotosid naisvalimi täitumiseni. See tähendab, et antud parameetri valimisse kuuluvad ka kõik fotod meestest, mis jäid 200 naisfoto vahele. Uus Eestis kui ka Rahva Hääles on seega valim erineva suurusega.

2.3.2 Naise asukoht fotol

Fotodel kujutatavad inimesed on tihti erineva võimupositsiooniga ning seda peegeldab nende paigutus fotol. Naise asetsemine fotol näitab, kas ta on keskne tegelane või pigem vähetähtis ning kõrvaline.

Naise asukoha uurimisel on valim väiksem, kuna olen uurinud fotosid, millel on naised ja mehed koos. Seega olen välja jätnud fotod, mille peal on ainult naised, kuna nende piltide puhul asuks naine nagnii esiplaanil ja see ei tooks välja erinevust naiste ja meeste kujutamises. Kategooriad jagunesid järgmiselt lähtudes Kalmus & Richards & Mikk jaotusest (2002: 255):

1. Naine esiplaanil – naine tähelepanu keskmes (mehest suuremana kujutatud, keskele või kõrgemale paigutatud, mehest eespool, pilgud on naisele suunatud).
2. Naine mehega võrdselt – mehe kõrval samas suuruses ja igati võrdväärne (vt Foto 2).
3. Naine teisejärguline – naine on tagaplaanil, servas, madalamal või väiksemana kujutatud.

Foto 2. Naine mehega võrdselt. *Rahva Hää*l 29. detsember lk 1

2.3.4 Naise aktiivsus

Naise aktiivsust on uurimuses analüüsitud, et teada saada, kas naised kujutatakse tegevuse subjektidena, algatajate ja aktiivsete tegutsejatena või pigem vastupidi passiivsete kõrvalseisjatena.

1. Aktiivne ja tegutseb – naine on tegevuse keskmes, tegevuse algataja (näiteks kõneisik, peanäitleja, muusik, tantsija) (vt Foto 3, kus on tegemist lavastusega „Carmen“ ning esinäitleja on kogu tegevuse ja tähelepanu keskmes).

2. Aktiivne ja osaleb – naine on tegevuses teisejärguline, temaga tehakse midagi, ta on tegevuse objekt (näiteks teeb märkmeid, kui mees peab kõnet; kõnnib paraadil, temaga räägitakse pidustusel) (vt Foto 4).
3. Passiivne osalemine – naine istub või seisab koosolekul, miitingul või paraadil (tegevuselt passiivne, keskendub kuulamisele või hoiab näiteks last või koera süles, põlvitab) ja kuulab. Ümbritsev kontekst on näha (vt Foto 5).
4. Passiivne – naine poseerib istudes või seistes (siia alla käivad kõik portreefotod, pulmafotod ning reklaamfotod, mille peal pole liikumist ega tegevust näha) ja fotol pole konteksti näha (vt Foto 6).

Foto 3. Naine aktiivne ja tegutseb. *Uus Eesti* 5. jaanuar lk 6

Foto 4. Naine aktiivne ja osaleb. *Rahva Hääl* 23. detsember lk 3

Foto 5. Naine passiivne ja osaleb. *Rahva Hää* 30. detsember lk 2

Foto 6. Naine passiivne. *Uus Eesti* 6. jaanuar lk 8

2.3.5 Naise roll

Naiste rollide analüüsimine aitab näha, kui mitmekesiselt naised ajalehefotodel kujutatakse ning mil määral on naise kujutamises sarnasusi või erinevusi vabariigi- ja nõukogudeaegsete ajalehefotode vahel. Rollide moodustamisel oli eeskujuks Milleri artikkel „The Content of News Photos: Women’s and Men’s Roles“ (1975). Analüüsitud rollid on järgmised:

1. Perekondlikud rollid – naist kujutatakse fotol emana, abikaasana, koduperenaisena, koos oma lapse/lastega.
2. Elukutselised rollid – naine on fotol kutsetööd tegemas (poliitikud, saadikukandidaadid, lihttöölised, modellid, näitlejad, arstid).

3. Ühiskondlikud rollid – naist kujutatakse ühiskondlikus tegevuses (näiteks seltsidesse kuulumine, vabatahtlikuks olemine). Siia alla kuuluvad ka valimistel, miitingutel, koosolekutel käimine, rongkäikudel, leinaseisakul/leinamiitingul või võistlustel osalemine (kui tegemist pole elukutselise sportlasega). Samuti kuulub siia sõjategevuse tõttu haavata saamise.
4. Seltskondlikud rollid – naist kujutatakse peol suhtlemas, lõbutsemas. Siia alla kuulub uue aasta vastuvõtmine, kontserdil ning ballil käimine ja tegevus, mis on seotud teiste inimestega (näiteks kooli avaaktusel osalemine). Siia alla ei kuulu poliitilistel üritustel osalemine või koosolekutel vestlemine.
5. Puhkamise ja vabaaja rollid – naist kujutatakse kudumas, suusatamas, näitust külastamas, puid ostmas, ootesaalis ootamas, tänaval kõndimas.

Rolli määramisel oli olukordi, kus naine esines fotol mitmes rollis. Sel juhul lugesin ka pildiallkirja, et mõista, mis on naise dominantne roll, miks antud inimene ajalehte on paigutatud. Näiteks kui naispoliitikut oli kujutatud koos oma perekonnaga ning rõhk oli tema emaks olemisel (mitte poliitikuks), siis läks talle perekondlik roll.

2.3.6 Tegevusvaldkond

Naise tegevusvaldkonna uurimine annab ülevaate sellest, millised teemad ajalehes naise kujutamises domineerivad.

Kategooria uurimisel olen arvesse võtnud ka portreefotod, mille puhul olen konteksti määratlemiseks kasutanud pildiallkirja (näiteks kui pildiallkirjas on valimiskandidaadi kohta käiv informatsioon, olen foto valdkonnaks määranud poliitilise tegevuse).

Kategooriad jagunesid järgmiselt:

1. Pidustused – sünnipäevad (ka portreefotod), õhtusöögid, uusaasta vastuvõtmine, näärikuusk, avamispeod, pulmad, mittepoliitilised rongkäigud kellegi austamiseks. .
2. Kodus – perekonnaga.
3. Poliitiline tegevus – koosolekud, miitingud, poliitilised rongkäigud, kandideerimise jaoks tehtud portreefotod, agitaatorite igapäevatöö.
4. Tehas/Vabrik/Põllutööd – töötamine ning töö eest tunnustamine.
5. Teater/Film/Muusika – teatrietenduste või filmistseenide fotod, kontserdid ja lauluvõistlustel osalemine.

6. Mood/Ilu – reklaamitakse või tutvustatakse toodet.
7. Muu - matused/leinaseisak, võistlustel osalemine, suusatamine, vabatahtlikuks olemine, kudumine, sõda, haavata saamine, muuseumi külastamine, täiskasvanute õhtukoolis õppimine, polikliiniku ootesaalis olemine, suusatamine, küttepuude müügikoha külastamine, mälestusaktus, vestlemine. Siia alla kuulub ka töö tegemine, mis ei ole seotud poliitilise tegevusega, tehase/vabriku/põllutööga, teatri/filmi/muusikaga ning moe/iluga.

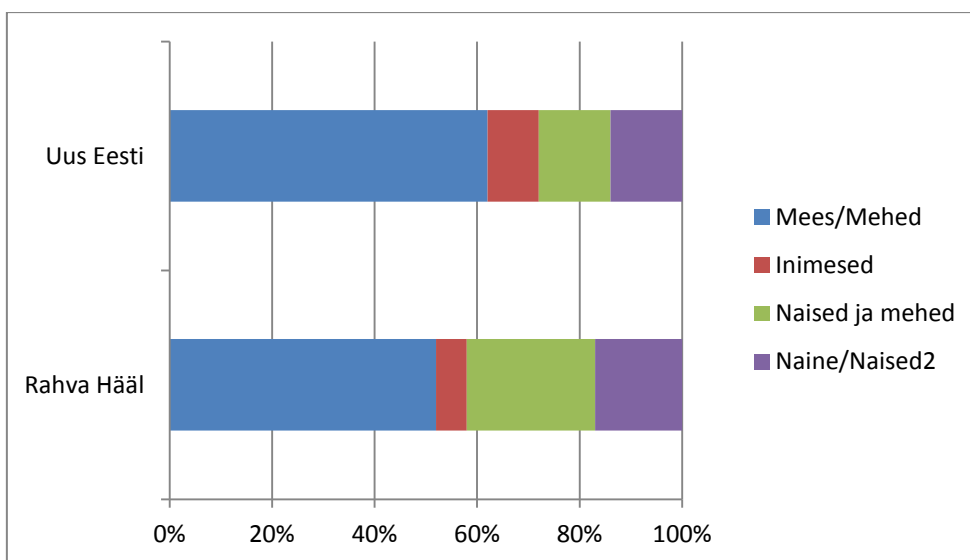
III Tulemused

Antud peatükis annan ülevaate uurimustulemustest. Peatükk on struktureeritud uurimisparameetrite järgi. Kuna uurimus keskendub Uus Eesti ja Rahva Hääle võrdlusele naiste kujutamises, analüüsin kummagi väljaande uurimustulemusi paralleelselt. Tulemused esitan graafiliselt ning toon välja selgitusi naiste kujutamise sarnasustest ja erinevustest mõlemas lehes. Lisaks kontentanalüüsi andmetele esitan ka kvalitatiivse sisuanalüüsi Uus Eesti ja Rahva Hääle artiklite põhjal.

3.1 Naiste ja meeste fotode osakaal

Analüüsist selgub, et 1940. aastal kujutati fotodel peamiselt mehi. Uus Eestis esines mehi 86% pildidel (sh on ka kategooria „inimesed“, kuna nende kohta võis öelda, et fotol kindlasti oli vähemalt üks mees, aga naiste olemasolu nendel fotodel ei olnud näha) ning naisi üksnes 28% fotodel. 10% fotodest polnud naist võimalik fotol kindlalt tuvastada (kategooria „inimesed“). Üksnes 14% protsendil fotodest kujutati naisi ning mehi koos.

Nõukogude okupatsiooni ajal kujutati mehi Rahva Hääles 83% fotodest ning naisi ligi poole vähem – 42% fotodest. Naisi ning mehi koos kujutati 25%. Kui Rahva Hääles tuli valimi täitumiseks vaadata 473 fotot, siis Uus Eestis märkimisväärselt rohkem – 712 fotot.

Joonis 1. Naised ja mehed 1940. aasta ajalehefotodel (Uus Eesti=712 fotot, Rahva Hääl=473 fotot).

Lisaks naiste ja meeste esinemise arvude erinevusele oli oluline vahe ka selles, kui palju kujutati kummagi lehe fotodel ainult naisi ja ainult mehi. Ainult meestest oli Uus Eestis 10% rohkem fotosid kui Rahva Hääles, samas kui ainult naisi kujutati kolm protsenti vähem kui Rahva Hääles.

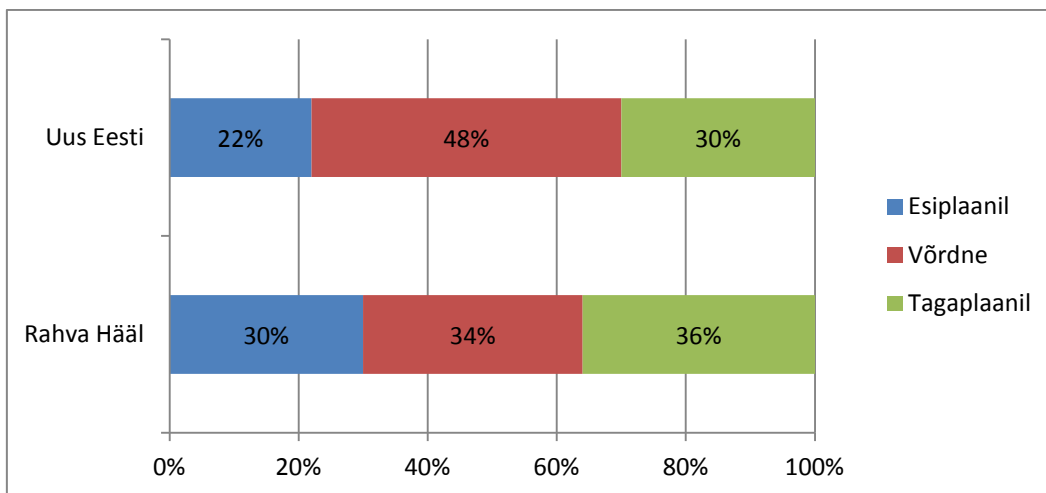
Mõlema ajalehe puhul pigem kujutati kas ainult mehi või ainult naisi. Nende koos kujutamist esines harvemini.

Kokkuvõttes võib öelda, et Uus Eesti ja Rahva Hääle olid väga meestekesksed väljaanded, kuna naisi kujutati fotodel ligi kaks korda vähem. Aastaga naise kujutamine üksinda fotodel märkimisväärselt ei kasvanud (vabariigi ajal 14% fotodest, nõukogude ajal 17%), aga kasvas naiste ning meeste koos kujutamine. Märgatavalt vähenes mehe/meeste kujutamine fotodel üksinda.

3.2 Naise asukoht fotol

Naiste asukoha põhjal saab analüüsida, kui võrd kujutatakse naisi fotodel kesksete isikutena, kellele tähelepanu koondatud on, ning kui palju kujutatakse neid pigem fotol toetavatena ja kõrvalseisjatena. Analüüsist selgus, et kahes ajalehes suuri erinevusi ei esinenud.

Uus Eestis kujutati naisi ning mehi peamiselt võrdselt, ligi pooltel ajalehefotodel (48% fotodest). Naised ja mehed olid võrdsed nt pulmaportreedel või rahvamassides viibivatena. Rahva Hääle fotodel olid naised peamiselt kujutatud tagaplaanil (36% fotodest) ning meestega võrdselt (34% fotodest) ja seda grupiportreedel või miitingutel.

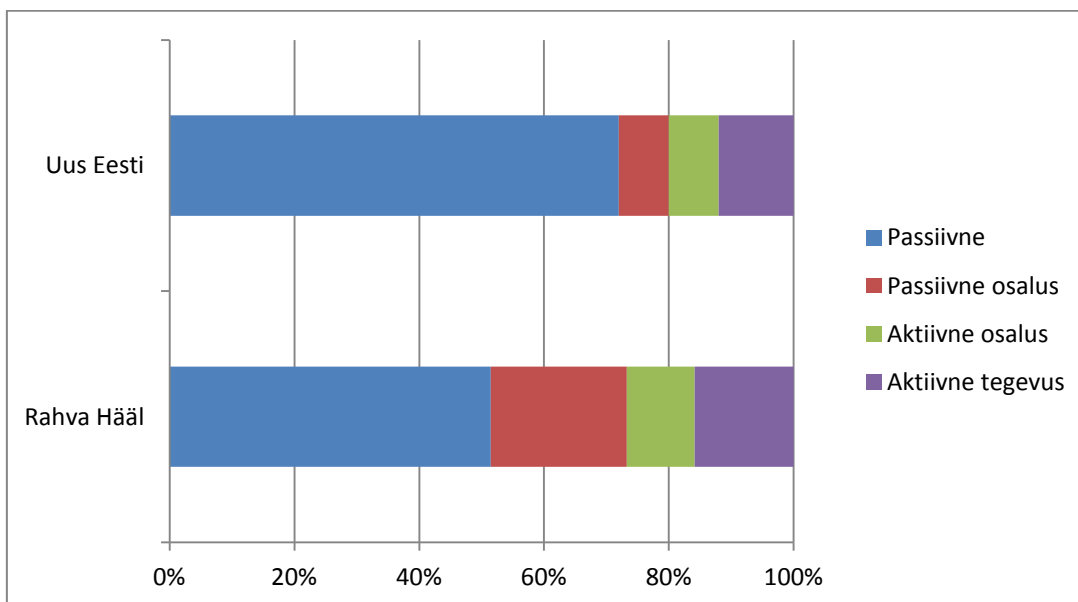

Joonis 2. Naiste positsioon 1940. aasta ajalehefotodel (Uus Eesti=102 fotot, Rahva Hääle=122 fotot).

Aastaga suurenes märgatavalt naiste esiplaanile toomine ning vähenes naiste kujutamine meestega võrdselt.

3.3 Naise aktiivsus

Nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles kujutati naisi peamiselt passiivsetena portreefotodel poseerimas. Aasta jooksul passiivne kujutamine vähenes (Uus Eestis 72% fotodest ning Rahva Hääles 52%) ning naisi hakati rohkem aktiivsete ning tegutsevatena kujutama. Aktiivsete tegutsejatena kujutati naisi Uus Eestis kas mõnel etendusel tantsimas või lastega mängimas ning Rahva Hääles saadikukandidaadina sõna võtmas ning tehases või vabrikus tööd tegemas. Rohkelt kujutati naist ka miitingutel või koosolekutel kuulajana osavõtmas.

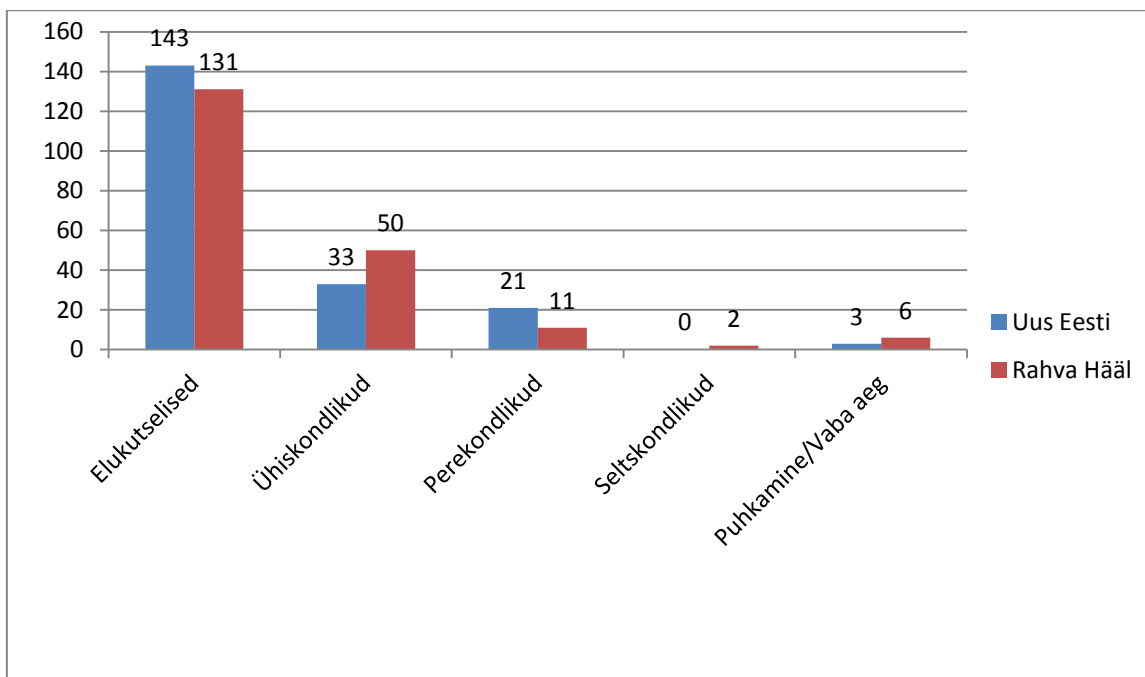

Joonis 3. Naiste aktiivsus-passiivsus 1940. aasta fotodel (Uus Eesti=200 fotot, Rahva Hääl=200 fotot).

Aastaga passiivsus tervikuna vähenes suhteliselt vähe. See oli tingitud fototüüpide muutumistest. Ajalehtedes hakati üha rohkem kajastama miitinguid ning koosolekuid, kus naine kuulajana osa võttis ehk portreesid asendasid pildid kollektiivsest osalusest. Naise aktiivsetena kujutamine suurenes 7% võrra (siia sisse on arvestatud aktiivne osalus, kus naine näiteks tegi märkmeid, kui mees kõneles, ning aktiivne tegevus, kus naine ise tähelepanu keskmes tegevuse algatajana oli).

3.4 Naise roll

Ajalehtedes Uus Eesti ning Rahva Hääel olid naise domineerivaks rolliks elukutseline roll (Uus Eesti 72% ja Rahva Hääles 66% fotodest, millel naisi kujutati). Uus Eestis oli naiste peamiseks elukutseks näitleja ja modell. Rahva Hääles vahetus näitleja ja modell saadikukandidaadi ning vabrikutes või tehastes töötava lihttöölise vastu.

Joonis 4. Naiste rollid 1940. aasta ajalehefotodel (Uus Eesti=200 fotot, Rahva Hääel=200 fotot). Arvud joonisel on absoluutarvud.

Ühiskondlikud rollid olid nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles seotud ühiskondliku aktiivsuse ülesnäitamisega. Uus Eestis seostusid need sõjategevuses haavata saanute ravimisega, vabatahtlike ning vähemal määral miitingutel viibimisega. Rahva Hääles domineeris ühiskondliku rolli all rongkäikudest ning poliitilistest miitingutest osavõtmine.

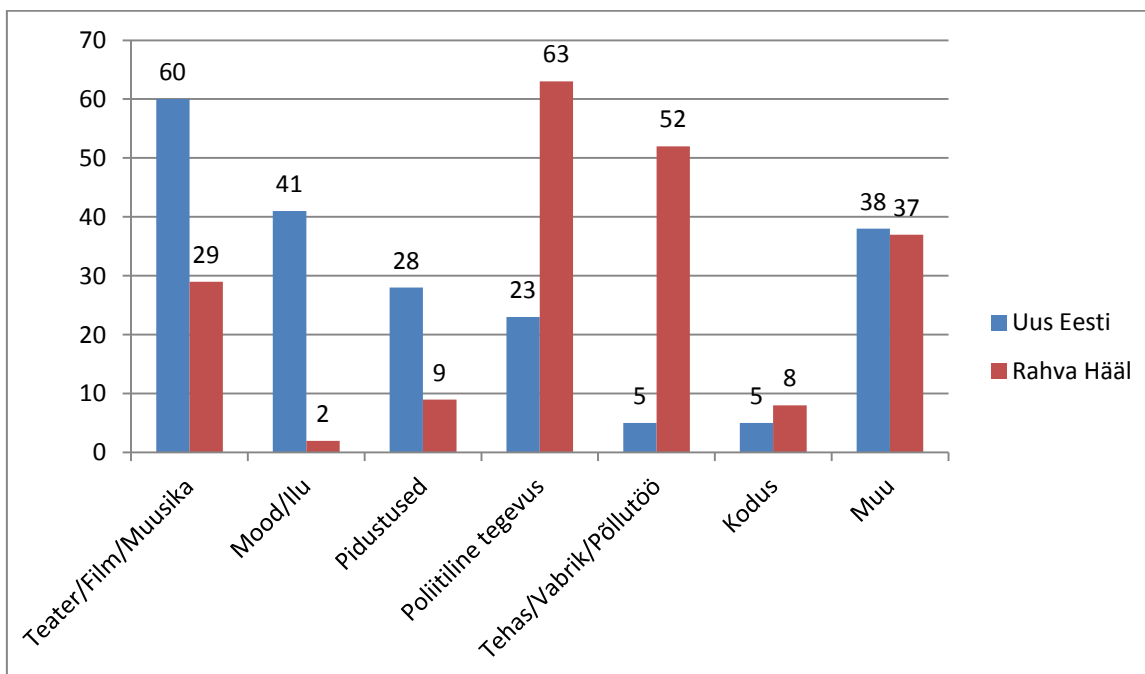
Ülejäänud rollid – perekondlikud, seltskondlikud ning vaba aja ja puhkamisega seotud rollid – omasid Uus Eestis ning Rahva Hääles vähem tähtsust. Näiteks perekondlikus rollis oli naine Uus Eestis peamiselt abikaasana pulmafotodel ning Rahva Hääles kodus pere keskel istumas.

Kõige suurem erinevus toimus aasta jooksul elukutselises rollis – modelli ja näitlejat asendasid lihttöölise ning saadikukandidaat. Samuti kasvas aastaga naise kujutamine ühiskondlikes rollides.

3.5 Tegevusvaldkond

Kõige suurem erinevus naise kujutamises vabariigi- ja nõukogudeaegses ajakirjanduses oli seotud töö tegemisega.

Uus Eestis kujutati naisi peamiselt meelelahutuskontekstis, kus nad olid kas modellid, näitlejad või muusikud. Rahva Hääles kujutati naisi peamiselt poliitilises või ühiskondlikus tegevuses (näiteks rahvasaadikuna valijatega kohtumas, agitaatorina tööd tegemas, miitingutel osalemas või muud vabatahtlikku tööd tehes). Uus Eestis kujutati naisi peamiselt näitleja- ning modellitööd tegemas ja Rahva Hääles poliitikuna, lihttöölisena vabrikus, tehases või kolhoosi põllul.

Joonis 5. Naiste tegevusvaldkond 1940. aasta ajalehefotodel (Uus Eesti=200 fotot, Rahva Hääle=200 fotot). Arvud joonisel on absoluutarvud.

Kui Uus Eestis võis meelelahutusliku valdkonna alla lugeda 65% fotodest (süia alla kuuluvad teater/film/muusika, mood/ilu ja pidustused), siis Rahva Hääles kolm korda vähem – 21% fotodest. Poliitilise tegevuse kujutamine fotodel kasvas aastaga ligi kolm korda ning sarnaselt kasvas ka tehases/vabrikus/põllutööl naise kui töötaja kujutamine ja seda lausa kümme korda.

3.6 Kokkuvõte kontentanalüüsi tulemustest

Uus Eesti ja Rahva Hääled olid väga meestekeskseks ajalehed – naisi kujutati fotodel ligi kaks korda vähem. Aastaga kasvas naiste ning meeste koos kujutamine ja märgatavalt vähenes mehe/meeste kujutamine fotodel üksinda.

Aastaga meeste ja naiste kujutamises võrdsus vähenes ning selle arvelt suurenesid tegelikult mõlemad äärmused – esiletõstmine ning tagaplaanile surumine.

Aastaga passiivsus tervikuna vähenes suhteliselt vähe, see oli tingitud sellest, et portreefotod asendusid rohkem miitingutel tehtud ühisfotodega, kus naine küll kuulajana osa võttis, aga aktiivselt teda nendel ei kujutatud.

Uus Eestis ja Rahva Hääles on naise rollid seotud tema elukutsevalikuga. Uus Eestis on naine modell või näitleja ning Rahva Hääles saadikukandidaat või lihttöö tegija. Naine muutus seega ajalehefotode põhjal ühiskondlikult aktiivsemaks ning hakkas rohkem osalema ka erinevatel miitingutel ning teavitustöödel.

Vabariigiaegne naine oli seotud meelelahutuskontekstiga ning nõukogude naine rohkem poliitilise tegevusega ja tehase/vabriku/põllutöoga. See omakorda oli tingitud sellest, et naisele anti rohkem vabadust ja õigusi, mis soodustasid ning isegi eeldasid tema tulemist töödele, mida varem tegid peamiselt mehed.

3.7 Kvalitatiivse analüüsi tulemused

Analüüsisin kokku 17 artiklit, mis rääkisid naistest (Uus Eestist 10 ja Rahva Häälest 7 artiklit). Järgnevas alaosas toon välja, mis kontekstis naistest räägiti, mida peeti eeskujuks ja mida taunismisväärseks. Analüüsis iseloomustan vabariigi- ja nõukogudeaegse naise erinevusi.

3.7.1 Uus Eesti artiklid

Uus Eestis kujutati naist peamiselt meelelahutusvaldkonnaga seonduvalt. Fotodel kujutati valdavalt välismaiseid naisi ja ka artiklites kirjutati peamiselt välismaiste naiste tegemistest. Vabariigiaegne välismaine naine oli iluideaal ning artiklites räägiti tema suurepärasest ning glamuursest elust. Eesti naisest räägiti valdavalt artiklites, kus oli temaga või tema lähedasega õnnetus juhtunud (seda seejuures väga detailselt). Õnnetusjuhtumite korral polnud oluline see,

millega naine elu jooksul tegelenud oli ja kuidas teda mälestatakse, vaid väga täpne õnnetuse kirjeldus:

„Rongi alla jäänul on purustatud pea, kuna vasak käsi ja parem jalg on keha küljest ära kistud.“ („Tütarlapse surm rongi all“, 03.01.1940, lk 5)

Uus Eestis kujutati naist kui seltskonnadaami. Fotodel nägi naine hea välja ning moeartiklite rohkuse tõttu võis eeldada, et ta oli ka trenditeadlik. Seltskonnadaam Uus Eestis ei olnud eestlanna, vaid välismaalane – sealjuures peamiselt kas inglanna või ameeriklanna. Enamjaolt oli naist artiklites kujutatud kui iluideaali, kes oma välimuse hoolitsemisele paneb suurt rõhku:

„Uus tõusev filmitäht Virginia Grey on kuulutanud sõja küünelakile. Filmitööst vabanenud, asub ta kohe sooja vee, seebi ja harja abil küüntelt lakki maha võtma. Ja kuna Hollywoodis on valitsevaks suurmoeks kõike võimalikult ise teha, ei anna Virginia Grey enam teenistust ka maniküürineidudele, vaid hoolitseb ise oma küünelaki eest.“ („Virginia Grey ei tunnusta küünelakki“, 16.01.1940, lk 6)

Seltskondlikku tegevust hinnati ka eestlannade hulgas. Eesti naistest räägiti artiklites vähe ning seda juhul kui tegemist oli mõne naisterahva sünnipäevaga (juubeliga). Lühikestes artiklites toodi välja, et naine oli ühiskondlikult (tollal öeldi „seltskondlikult“) aktiivne, osaleb seltsides, laulukoorides jms:

„Talumajapidamis murede kõrval on juubilar innukalt kaasa löönud seltskondlikus tegevuses.“ („Sünnipäevi: Anu Rennit 60-aastane“, 01.02.1940, lk 6)

„Ka Tallinnas elades on juubilar vaba aja pühendanud seltskonnale“ („Sünnipäevi: PR. A. Toolse 50-aastane“, 13.01.1940, lk 6)

Korrektne välimus oli naise puhul oluline. See tuli välja nii fotodelt, pildiallkirjadest kui ka lühikestest artiklites, kus riideesemed (nende moekus ja korrektne välimus) olid esmatähtsad. Korrektsust ning puhtust rõhutati ka majapidamise puhul:

„Esmajoones peab perenaine meeles pidama, et iga asi olgu võetav ja pandav oma kindlasse kohta, muidugi puhtalt.“ („Pidagem korda köögis!“, 31.01.1940, lk 7)

Artiklid tõid välja, kui oluline roll oli tegelikult moefilmidel. Sellele rõhutamine omakorda võis sisendada ka eesti naistele kauni välimuse ning enda eest hoolitsemise tähtsust:

„Sellepärast on Ameerikas need moefilmid eriti naisperele oodatud sündmusteks, kuna igaiüks püüab oma riietust võimalust mööda kohandada Vivian Donneri moodidele.“ („Naine, kes loob filmitähtede moed“, 23.01.1940, lk 6)

Vabariigiaegne naine kuulas oma mehe sõna, austas teda ning täitis tema soove ilma pikema mõtlemiseta. Artiklitest jäi mulje, et naisel ei olnud väga sõnaõigust. Näiteks tuleb see väga hästi välja väikestest ajalehenupukestest „Pidage meeles!“:

„Kui mees tahab kuule reisida, peab naine ütleva: millal peavad kohvrid pakitud olema? Mina olen valmis!“ („Pidage meeles!“, 28.01.1940, lk 8)

Mehele mittekuuletumist peeti vastuvõetamatuks. Halvaks tooniks peeti ka muude asjade hulgas külma keha (ehk midagi, mis naise ilusaks olemist rikkuda võis):

„Ka külmad käed ja jalad on pahe, mille all paljud naised kannatavad.“ („Ilu- ja tervishoidu külmal ajal“, 10.01.1940, lk 7)

Naise puhul peeti haigestumist nõrkuseks. Haigus olevat sagedaseks põhjuseks, miks võis abielu puruneda ning õnn naise elust kaduda. Selgitus oli järgmine:

„Ka toob naise haigus ja kidurus enamasti alati lahkkelisid abiellu, sest haigus teeb iga inimese hellaks ja kahtlevaks, hävitab eneseusalduse. Olgugi et mees haigena on ise äärmiselt hell, ometi enamuse neist ei suuda mõista ega kaua sallida enda läheduses närvilist ja haiget naist, ja seepärast on väga sagedaseks nähtuseks elus, et naise haigestumisega puruneb ka abielu, õnn.“ („Kas vajame emade puhkekodu?“, 24.01.1940, lk 7)

1940. aasta alguses ilmusid juba artiklid, mis näitasid naise aktiivsust ning tahet töötada ka muudel aladel kui näiteks näitlemine, modellindus. Neid artikleid oli vähe, aga ometi toodi neid esile ning rõhutati rohkem, kuna tegemist oli harva nähtusega (näiteks suurem pealkiri, artikkel paigutatud lehe keskele):

„Nõukogude Liidus pannakse suurt rõhku, eriti viimasel ajal, naiste pühendamisele kutsealadesse, milliseid siiani peeti ainult „meeste aladeks“. Kuid ka lääneriikudes tungivad

naised ühe rohkem ja rohkem tööaladele, millel siiani töötasid ainult mehed.“ („Naine juhatab terasvabrikut“, 10.01.1940, lk 7)

Teisalt leidis selliste artiklite kõrval ka artikleid, kus tuli välja, kui raske on naisel „tösis“ tööd teha või „meeste alaseid“ töid proovida:

„Esialgu kui ta sellest kõneles isale, naeris isa ta välja, kuid ei teinud tütrele ometi takistusi, lootes, et tütar sellest niikuinii varsti tüdineb.“ („Naine juhatab terasvabrikut“, 10.01.1940, lk 7)

Vabariigiaegne naine oli kokkuvõttes seltskonnadaam, kellele uudistes sõna ei antud. Naistest kirjutati, aga juhul, kui mõni välismaalasest näitleja või modell oli uue filmi või uusima moeröögatusega välja tulnud. Eesti naistest kirjutati juubelite puhul ning sellisel juhul rõhutati tema ühiskondlikku tegevust. Samuti tulid naised artiklites esile, kui nendega oli juhtunud õnnetus. Naist seostati peamiselt siis sotsiaalsete ning intrigeerivate teemadega. Tösisel teemadel räägiti harva – naise seostamine „mehiste töödega“ oli pigem erandlik. Seoses II Maailmasõjaga toodi esile välismaiseid naisi, keda kujutati aktiivsete pealehakkajatena, kes oma seltskondliku elu kõrvale jätavad ning meeste asemel tööd hakkavad tegema.

Ideaalne vabariigiaegne naine hoolitses oma välimuse eest, hoolis puhtusest ning kuuletus oma mehele.

Artiklitest jäi mulje, et naisel oli väga raske end tõestada, kuna teda peeti ikkagi mehest vähem tähtsamaks. Uus Eesti artiklite puhul oli tegelikult seega märgata tugevalt tüüpiliste soorollide kujutamist. Tsitaatidest tuli väga selgesti välja, et naist vaadatakse mehe silmade läbi, naine on olemas mehe jaoks, tema ülim eesmärk on mees ja mehe teenimine, naine peab olema ahvatlev mehe jaoks, naine ei ole iseseisev inimene ja isiksus (nt kui naine on haige ja abielu puruneb, siis on naine süüdi, et ta ei olnud mehele meelepärane; kui mees on haige, siis ta pole milleski süüdi, vaid vajab naise hellust).

3.7.2 Rahva Hääle artiklid

Nõukogude ajal kirjutati naisest rohkem. Temast kirjutati seoses ühiskondliku aktiivsuse ülesnäitamise, tööga või vastandumaks vabariigiaegse naisega.

Nõukogude naine pidi tegema tööd. Töö oli tema jaoks kõige tähtsam (isegi siis, kui tal oli perekond). Kuigi Nõukogude Liidus rõhuti sellele, kui oluline on emapuhkus, siis artiklitest tuli välja, et tegelikult emade suurim mure ongi lapsed ja see, et ta ei saa enam töö tegemist jätkata:

„Lapsed on töötava naise valusamaid küsimusi“ („Lastesõimede ja lastepäevakodude tähtsusest töötavale naisele“, 30.08.1940, lk 5)

Sarnaselt vabariigiaegsele naisele (mitte kunagi haige) oli nõukogude naine alati töövõimeline. Erinevus seisnes selles, et vabariigi naine pidi olema suuteline hoolitsema oma mehe ja nõukogude naine oma pere eest.

Rahva Hääles oli naine ühiskondlikult aktiivne ning töökas ja seda nii piltidel kui ka artiklites. Naisele anti sõna ja teda kasutati teiste naiste veenmiseks – nende kutsumiseks ning kaasamiseks poliitilisse ning ühiskondlikku ellu (näiteks valima ja saada valituks). Eriline tähelepanu oli vabariigiaegse naise elu halbade külgede ning nõukogudenaise võimaluste rõhutamisel:

„Kapitalistlikus korras on naine olnud suurimaks ekspluateerimise objektiks. Tema palk on olnud alati kõige madalam. Parematele ja vastutavamatele töödele eelistati kõikjal mehi. Stalinistlik Põhiseadus ütleb selge sõnaga, et naisel on kõik õigused võrdselt mehega nii tööle, töötasule, puhkusele, haridusele kui ka sotsiaalsele kindlustusele“ („Eesti töölisklass on astunud edasi suure sammu“, 31.08.1940, lk 1)

Naiste ja meeste võrdsust rõhutati peamiselt naiste sõnavõttudes kümnetes artiklites, kus räägiti konstitutsioonist, kirjeldades seda kui kõige vabamat konstitutsiooni naise seisukohalt maailmas. Selle juures toodi esile ka mitmeid kohustusi, mis naisel nüüd uue korra ja võimaluste juures osaks saavad. Nende hulgas oli näiteks poliitilises elus rohkem kaasa lüüa, vabaneda igasugustest eestkostmistest ja enda kellegi seljataha peitmisest. Samuti tuli vabaneda vastutusrikaste ülesannete ja kohustuste kõrvalehoidmisest.

„Kõrvuti oma tööoskuse tõstmisega tuleb naistel suurendada oma poliitilisi teadmisi, omandada õige arusaam Nõukogude korrast, osa võtta ametiühingute ja kompartei tööst“ („Eesti töölisklass on astunud edasi suure sammu“, 31.08.1940, lk 1)

ENSV-s pidi naine saama uueks klassiteadlikuks naiseks ja näitama, et ta hindab neid vabadusi, mis talle antud on. Artiklid määratlesid naist Nõukogude Liidus järgmiselt:

„NSV Liidus on naine uue elu, uue sotsialistliku ühiskonna üheõiguslik ja aktiivne ülesehitaja“ („Naiste üheõiguslus“, 16.12.1940, lk 2)

Saadikukandidaatide puhul, keda Rahva Hääles artiklites rohkelt esines, rõhutati naiste keerulist elu „kapitalistiku“ korra ajal ning tema „alandust“ tollel perioodil. Toodi välja just neid aspekte, mis näitasid naise kindlameelsust ning soovi Nõukogude Liidu ideoloogiate eest seista. Saadikukandidaatide puhul toodi välja tema karistamist ning ka vangis istumist vabariigiajal.

„Ei piinamised ega tagakiusamised, mida tuli kannatada vanglas, suutnud murda tema bolševistlikku võidutahet.“ („Sms Juliaian Telman“, 20.12.1940, lk 3)

Kui muidu artiklites naise kirjeldamiseks omadussõnu liigselt ei kasutatud, siis saadikukandidaatide puhul oli olukord vastupidine. Nende kohta kasutati sõnu nagu väarikaim, parim, armastatuim, kindel, vankumatu bolševik, töötav intelligents.

Nõukogude naist üritati väga selgepiirilisel eristada vabariigiaegsest naisest – populaarsest seltskonnadaamist. Seltskonnadaam oli midagi sellist, millele keegi ei oleks tohtinud tahta sarnaneda. Kritiseeriti nende eluviisi (seal hulgas nii välimusele kulutatavat aega kui ka klatšimist).

„Eesti tõusikutest naised püüdsid meil mängida „seltskonnadaami“. Lakiti küüsi, värviti ripsmeid ja uhkustati oma abikaasade rahakoti priskusega. Nende naiste kogu tegevus seisis enda ehtimises, õmblejate juures käimises ja kohvikus istumises. Oma seltskondliku tähtsuse tõstmiseks asutati ka seltse ja tehti „naisliikumist“. Need seltskonnadaamid olid pimedad oma vabrikuis ja tööstusis töötavate kaasõdede suhtes“ („Seltskonnadaam – ühiskonna parasit“, 22.08.1940, lk 6)

Ülemise tsitaadi puhul tuleb kindlasti välja tuua, et tegelikkuses räägiti Uus Eestis „seltskonnadaamist“ kui välismaisest naisest, kes pidudel käis, Eesti naine aga oli ühiskondlikult aktiivne. Antud näite puhul oli ühiskondlikus tegevuses kaasa löömine võrdsustatud seltskonnadaami mängimisega.

Olenemata sellest, et naised kutsuti üles olema poliitiliselt aktiivsemad ning kodudest välja tööle tulema, näitasid artiklid, et tegelikult teadlikumaid naisi nende töödele oli raske leida või naised ei soovinud poliitilisest elust osa võtta:

„Tarvis on tõmmata agitatsioonitööle ka suurel hulgal teadlikumaid naisi, sest valimiskampaaniast aktiivselt osavõtvate naiste protsent senini ei ole küllaldane.“ („Naised aktiivselt valimiskampaaniast osa võtma“, 16.12.1940, lk 1)

Artiklitest oli võimalik välja lugeda ka kerget kriitikat selle suhtes, et naised ei oska veel oma õigusi hinnata, olenemata sellest, et kõik vajalikud eeldused paremaks ja kultuursemaks eluks on talle antud:

„Kaugeltki igale naisele pole veel selge, kui suure vabaduse ta sai stalinliku Põhiseadusega. Igal naisel ei ole ka selged need kohustused, mis temal on oma sotsialistliku riigi vastu, kes andis temale need vabadused.“ („Töötava naise osa tootmises ja ühiskondlikus töös“, 21.10.1940, lk 1)

Kokkuvõttes kajastati Rahva Hääle artiklites naisi peamiselt ühiskondlikes (nagu näiteks valimas käimine ja naistele antud õiguste kasutamise tähtsus) ning töötamisega seotud teemadega. Samuti rõhutati pidevalt seda, kui halb oli elu naise jaoks „kapitalistliku“ võimu all ning miks üks Nõukogude naine ei tohiks tolle aja seltskonnadaamile sarnaneda (kusjuures välismaistest naistest enam ei kõneldud). Artiklites tuli välja ka, et kajastatud naised (kes ühiskondlikult aktiivsemad olid – näiteks seda eriti saadikukandidaatide puhul) olid istunud vangis, kuna olid võidelnud nõukogulike väärtuste eest ning neid oli selle eest karistatud. Oma olemuselt olid näiteks saadikukandidaadid truud ning eeskujulikud nõukogulikud naised. Naistele anti artiklites palju sõna (kasutati just otsest kõnet) ning need sõnavõtted pidid näitama, kui tänulik naine talle antud vabaduste eest on ning kuidas ta saaks näidata oma tänu tööga, poliitilises elus kaasalöömisega, teadlikumaks saamisega.

Meestest räägiti artiklites pisut neutraalsemal toonil. See võis olla tingitud sellest, et üritati naisi rohkem ühiskondlikus elus aktiivsusust üles näitama saada ning seega nendest räägiti ka värvikamalt ning rõhutatult. Rahva Hääles võtsid naiste kohta sõna peamiselt teised nõukogude naised.

3.8 Kokkuvõte kvalitatiivse analüüsi tulemustest

Vabariigi- ning nõukogudeaegsed naised erinesid artiklites üksteisest kardinaalselt. Vabariigiaegne naine oli seltskonnadaam, kelle juures hinnati just tema seltskondlikkust, kaunist välimust ning trenditeadlikku meelt. Ta oli ka ustav abikaasa, kes ümmardas oma meest ning hoidis perekonda koos. Nõukogude naine oli aga selle täielik vastand (kuigi ka tema jaoks oli perekond oluline). Tema jaoks oli seltskonnadaamile sarnanemine pigem tabu. Nõukogude naisel oli meestega võrdsed õigused ja artiklites rõhutati, kui oluline on, et naine hindaks neid õigusi ja vabadusi, mida Nõukogude Liit talle andnud on. Naine ei olnud enam iluobjekt, vaid iseseisev, see tähendab, et erinevalt vabariigiaegsest naisest, kelle eest peamiselt hoolitses mees, oli ajalehtedes deklareeritud ideaali kohaselt naine majanduslikult iseseisev inimene. Nõukogude ideaalne naine käis tööl, oli poliitilises ning ühiskondlikus elus aktiivne ning andis oma panuse Nõukogude Liidu väärtuste edasikandmisele.

Vabariigiaegset naist seostati eelkõige pehmemate teemadega nagu näiteks pidustused, mood, kultuur. Samuti räägiti nendest, kui oli juhtunud mõni õnnetus. Nõukogude naisest aga räägiti palju rohkem – artiklites tunnustati tema töötamist. Naist ei seostatud enam pehmete teemadega, vaid tõsistematega, nt poliitika ning töötamine aladel, kus naised varem töötada ei saanud.

Vabariigiaegne seltskonnadaam, keda artiklites esile tõsteti, ei olnud tegelikult üldse mitte eestlane, vaid välismaalane (peamiselt kas inglanna või ameeriklanna).

IV Järeldused ja diskussioon

Bakalaureusetöö viimases peatükis arutlen uurimustöö tulemuste üle, analüüsin vabariigi- ja nõukogudeaegse naise kujutamise erinevuste põhjuseid ning võrdlen tulemusi varasemate sarnaste uurimustega. Samuti toon ettepanekud edasisteks uuringuteks ning töö võimalikud edasiarendused ja meetodi kriitika.

4.1 Vastused uurimisküsimustele

Järgnevas alapeatükis annan eelnevalt püstitatud uurimusküsimustele vastused.

Kuidas erineb naine vabariigi- ja nõukogudeaegsetel fotodel?

Mõlemas vaadeldud ajalehes kujutati naisi fotodel oluliselt vähem kui mehi. Kõige rohkem oli 1940. aastal analüüsitud ajalehtedes fotosid, millel oli kujutatud ainult meest või mehi: vabariigiajal 62% fotodest ning nõukogudeajal 52%. Ainult naist või naisi kujutati ligi neli korda vähem: Uus Eestis 14% ning Rahva Hääles 17% fotodest. See näitab, et olenemata Nõukogude ideoloogiast naiste ning meeste võrduse kohta, ei väljendunud see fotodest. Naised olid ikkagi soolises representatsioonis vähem esindatud. Sellegipoolest hakati naist fotodel, võrreldes aasta algusega, rohkem kujutama (28% tõusis see 42%-ni).

Vabariigiajal kujutati naisi meestega pigem võrdselt (48% fotodest), aga nõukogudeajal tagaplaanil ning teisejärgulisena (36% fotodest). Aastaga suurenes märgatavalt naise toomine esiplaanile ning vähenes tema kujutamine meestega võrdselt.

Vabariigiaegne naine oli ajalehel valdavalt passiivne, aga nõukogudeaegne naine muutus oma tegevuselt üha aktiivsemaks – kuulajast tegevuse algatajani välja. Passiivsus siiski aastaga märgatavalt ei vähenenud ja see oli tingitud fototüüpide muutumisest, nimelt portreefotod asendusid miitingutel või koosolekutel tehtud ühisfotodega. Naise kujutamine aktiivsena suurenes aastaga 7% võrra.

Naise rollid vabariigi ning nõukogude ajal olid vormiliselt sarnased, aga sisult erinevad. Nimelt domineeris mõlemal ajal naiste kujutamises elukutselised rollid. Vabariigiaegses ajakirjanduses tähendas see aga seda, et naisel oli eelkõige meelelahutuslik roll – ta oli modell

või näitleja. Nõukogudeaegne naine oli aga tõsisema rolliga – ta oli saadikukandidaat või lihttööline.

Vabariigiaegne naine oli ajalehefotodel seotud teatri, filmi ja muusikaga, moe, ilu ja pidustustega. Nõukogude naine muutus fotodel oma olemuselt tõsisemaks. Teda näidatati poliitilises tegevuses ning tehases, vabrikus ja põllul töötamas. Vabariigiaegne pehmetes valdkondades naise kujutamine vähenes märgatavalt (65%-lt 20%-le).

Millised erinevused esinevad artiklites naise esitamises Uus Eestis ja Rahva Hääles?

Uus Eesti artiklites räägiti seltskonnadaamidest, kes peaksid olema trenditeadlikud. Artiklite põhjal oli naise jaoks oluline seltskondlik eluviis (seda toodi välja ka taluperenaiste puhul). Artiklites sõna naistele ei antud ning nendest kirjutati kolmandas isikus. Peamiselt räägiti välismaistest naistest, nende eludest ning välimusest. Eesti naistest räägiti vähe ning seda peamiselt õnnetusjuhtumite korral. Rahva Hääles said naised tunduvalt rohkem sõna. Nende sõnavõttudes domineeris naiste õhutamise ühiskondlikult aktiivsele tööle. Rõhutati ka naiste suurenenud õigusi (näiteks valida ja saada valitud või võimalus teha ka „meeste“ töid) ning seda, et naised peaksid nende võimaluste eest tänulikud olema, et neile selline vabadus kätte on antud. Rahva Hääle artiklites kujutatud naine oli aktiivne, talle meeldis tööd teha (isegi emapuhkusel ei tahtnud ta kaua viibida) ning võttis osa nii poliitilistest kui ka ühiskondlikest tegevustest, et näidata üles oma tänu Nõukogude Liidule sellise võimaluse eest.

4.2 Diskussioon

Üks olulisemaid tendentse naise visuaalses representatsioonis on läbi aastate uurimusest uurimusse kinnitust leidnud – naisi kujutatakse fotodel oluliselt vähem kui mehi (Miller, 1975; Stanley, 2012). Nõukogudeaegseid fotosid vaadates on aga näha, et vähemalt ajakirjanduses hakati naist rohkem esile tooma.

Hirdman (1998) toob välja, et ajalehefoto on oluline vahend kujutamaks poliitilist ja ideoloogilist sotsiaalset kliimat. Antud uurimustöös tuli see ka väga hästi välja – kahe erineva võimu perioodil kujutati naist väga erinevalt ning foto oli selle kõige kiiremini märgatavaks tõestuseks.

Uurimustöö näitab, et ajalooline kontekst mõjutas tugevalt naise kujutamist ajalehefotodel. 1940. aasta alguses kujutati fotodel põhiliselt välismaa naisi, kelle pildid osteti ajalehte sisse.

Ka artiklites räägiti rohkem välismaiste naiste elust ning tegemistest. Uus Eestis oli palju fotosid kaunitest välismaistest näitlejatest ja modellidest ning artiklites räägiti peamiselt nende riietumisstiilist ja pidustustest. Rahva Hääles avaldatud fotod olid aga valdavalt Eestis tehtud, sest sidemed välismaaga olid läbi lõigatud ning välismaiseid pilte polnud võimalik saada (nende avaldamini oli vaikimisi välistatud). Tsensuuri tõttu tuli leida ajalehtedesse ka ideoloogiliselt õiged pildid, mis oma olemuselt olid progandistlikud. Ka artiklite sisu oli oma olemuselt propagandistlik – tänati Nõukogude võimu ning koos sellega naistele antud vabaduse tähtsust ning selle vabaduse õigesti kasutamise olulisust. Naistele tehti fotodel positiivset (näidati ideaali), mitte negatiivset propagandat (taunitud seltskonnadaame pildidel ei näidatud).

Nii fotode kui ka artiklite puhul oli aru saada, kui tugevalt need ühiskondlikke väärtusi edasi andsid. Eriti hästi peegeldus see Rahva Hääles, kus kajastus võimuvahetusega muutunud naise roll ühiskonnas – naine pidi olema eelkõige ühiskondlikult aktiivne töötaja. Fotodel kujutati üksnes süvendas arusaama, et õige naine on see, kes suudab end ise elatada. Artiklid ja fotod aitasid kaasa inimeste veenmisel.

Uus Eestis kujutati fotodel ainult mehi tunduvalt rohkem kui naisi (62% vs 14%). 1940. aasta alguses oli see tingitud sellest, et mehed olid ühiskonnas aktiivsemad kaasalööjad ning naisi kujutati pigem nende kaasadena, kes olid meeste abilised ja teisalt meeste silmarõõmud (ilusad, moekad). Aasta jooksul vähenes tunduvalt meeste fotode hulk ning see oli tingitud Nõukogude Liidus levinud arusaamale, et naised ja mehed peaksid olema võrdsed oma õigustelt. Sellest tulenevalt hakati ka naist koos meestega fotodel rohkem võrdsena kujutama. Nõukogulikud väärtused omakorda mõjutasid naise aktiivust ühiskondlikus elus – ideaalis, mida ajakirjandus pakkus, muutus naine aktiivsemaks nii töötegemises kui ka poliitelus kaasalöömises.

Olenemata sellest, et mehi ja naisi hakati fotodel üha rohkem võrdsemana kujutama, siis pildiallkirju vaadates tuli välja, et siiski peamiselt oli mees foto tegemise põhjuseks ja seda nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles. Naine oli pigem toetava positsiooniga fotol ning tegelikult sisuliselt vähem tähtis.

Peamiselt kujutati naisi nii vabariigi- kui ka nõukogudefotodel passiivselt. Liikumist ja aktiivsust oli rohkem Rahva Hääle fotodel, kus naist kujutati tehases, vabrikus või põllul töötamas. Töö

tegemine ning aktiivne olemine olid jällegi iseloomulikud just Nõukogude ajale. Sarnasele tendentsile rõhuti ka artiklites ning heideti ette vabariigiaja seltskonnadaamide pealiskaudsust ja seda, et nad töötavatest naistest lugu ei pidanud. Artiklite järgi oli nõukogude naine iseenda peremees ning suuteline oma peret ülal hoidma ka ilma mehe abita. Mehiste tööde tegemine oli tingitud propagandistlikkust tööst, mis ärgitas naisi oma mugavustsoonist välja tulema ning kasutama võimalust, et naisi nende töödele tahetakse (näiteks tehastesse töötama).

Kuigi peamiseks rolliks mõlemas ajalehes oli naisel elukutseline roll, siis Uus Eestis olid elukutselised rollid seotud meelelahutusega (näitleja, laulja, modell), aga Rahva Hääles põllutöö või poliitikaga tegelemisega. Rahva Hääle puhul tuleb välja tuua ka asjaolu, et vaadeldud periood sattus aega, kus valiti NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu (valimised toimusid 1941. aasta jaanuaris) (Puur ja Uuet, 2010), mis omakorda mõjutas just naisrahvasaadikute fotode suurt hulka. Nõukogude naise jaoks oli iseseisvus ning töötegemine oluline, erinevalt Kauri (2011) uurimustöö tulemustest, kus 2010. aasta naist kujutati vähem iseseisva ning karjääritegevana. Siin on oluline välja tuua, et 1940. aasta naine oli küll iseseisev, aga karjääritegevana kujutati teda üksnes aasta alguses kas modelli või näitlejana.

Uurimistöös leidis kinnitust sarnaselt Kaunissaare (2011) uurimusele, et vabariigi- ja nõukogudeaegset naist kujutatakse soostereotüüpselt. Tüüpilisi soolisi representatsioone esines Uus Eestis üpris palju. Nimelt 1940. aasta vabariigiaegset naist kujutati rohkem pehmete teemadega seoses (film, mood, pidustused) nagu ka naist tänapäeval (Piilehto, 2005; Kaur, 2011). Rahva Hääles soostereotüüpsed representatsioonid vähenesid märgatavalt, aga see oli osaliselt tingitud ka naiste aktiivsuse kasvuga ühiskondlikel üritustel käimisega.

4.3 Meetodi kriitika ja edaspidised uuringud

Uurimistöös kasutatud meetod võimaldab teha uuritud perioodi kohta üldistusi ent on tugevalt sõltuv autori subjektiivsest arusaamast ajalehefotode jaotamisel kategooriatesse. Tuleb arvestada, et parameetrid on erineva subjektiivsuse astmega (näiteks võivad erinevad autorid naiste ja meeste võrdsust tõlgendada erinevalt). Samuti tuleb arvestada, et uuritud periood on sõltuv just tollel hetkel ühiskonnas toimuvast (näiteks valimiseelsel ajal on alati palju poliitfotosid üleval, aga see ei tähenda, et terve aasta jooksul see domineerivaks teemaks oleks).

Huvitav oleks võrrelda näiteks sama perioodi naiste kujutamist fotodel naaberriikide ajalehtedes. Võrdluseks võiks võtta ka NSVL-i mõjusfäärist välja jäävaid päevalehti ning naise kujutamist nende ajalehtede fotodel. Samuti oleks huvitav läbi viia intervjuusid inimestega, kes sellel ajal

elasid, ning uurida, kuidas nemad mäletavad naise kujutamist fotodel ning milline oli naise roll tollel ajal nende jaoks.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida naise kujutamist ajalehefotodel 1940. aastal Uus Eesti ning Rahva Hääle põhjal. Uuringu käigus püüdsin välja selgitada, millised olid peamised erinevused naise kujutamises fotodel vahetult enne Nõukogude okupatsiooni ning selle esimestel kuudel. Et näha, kas naise representatsioon oli lisaks visuaalse poole erinevustes ka sisulisi erinevusi, võtsin uurimisse ka kõik ajaleheartiklid, mis rääkisid naisest või milles naisele oli sõna antud.

Andmete kogumiseks kasutasin nii kvantitatiivset meetodit (kontentanalüüs) kui ka kvalitatiivset meetodit (artiklite sisu analüüs).

Uuringus selgus, et mehi kujutatakse ajalehefotodel tunduvalt rohkem kui naisi. Uus Eestis oli 712 fotost 86 protsendil kujutatud mehi ning naisi üksnes 28 protsendil fotodest. Rahva Hääles oli 473 fotost mehi kujutatud 83 protsendi ja naisi 42 protsendil. Kui fotol oli naine ja mees koos, siis peamiselt kujutati neid võrdsena.

Nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles kujutati naisi peamiselt passiivsetena, aga nõukogude ajal suurenes märgatavalt naise kujutamine aktiivsena ja see oli tingitud võimuvahetusega kaasnenud muutustest ka ideoloogiates ning väärtustes.

Vabariigiaegset naist kujutati meest ja meelelahutuslikust kultuurist huvitatuna (nt rohkelt riitusesemete ja teatritükkide/filmide reklaame ning artikleid). Nõukogudeaegset naist kujutati aga iseseisva töölisenäiteks vabrikus. Uurimustulemused näitasid, et peamised erinevused naise kujutamises ajalehefotodel 1940. aastal olid tingitud vabariigiaja ja Nõukogude Liidu ideoloogiate ja väärtuste erinevusest. See, mis vabariigi ajal oli olnud naise puhul tavaline (näiteks seltskonnadaamiks olemine), muutus nõukogulike muudatuste tulemisega paheks.

Nii Uus Eestis kui ka Rahva Hääles oli naise peamiseks rolliks elukutseline roll. Uus Eestis olid elukutselised rollid seotud modellinduse ning näitlemisega ja Rahva Hääles poliitikaga ning töötamisega põllul, tehases või vabrikus. Sarnaselt elukutseliste rollide olemusele kujutati naisi Uus Eestis peamiselt meelelahutuslikus kontekstis, mis oli seotud teatri, muusika ning kinoga. Rahva Hääles oli naine peamiselt poliitilise valdkonnaga seotud.

Kokkuvõttes toimus aastaga naise kujutamises ajalehefotodel suured muutused, mis olid tingitud võimukorra muutusega Eestis. Neid muutuseid oli näha nii visuaalses kui ka sisulises pooles.

Summary

Change of the representation of women in the Estonian newspapers in 1940

The aim of this thesis was to examine the portrayal of women in the 1940 newspapers Uus Eesti (New Estonia) and Rahva Hää! (People's Voice). The study tried to find out what were the main differences between the photographs of women shortly before and during the Soviet occupation. To see if there were, in addition to visual differences in the representation of women, also differences in the content I examined articles which mentioned women.

For data collecting I used both quantitative (a content analysis) and qualitative methods (the analysis of articles).

The study showed that men are represented on newsphotos significantly more than women. In Uus Eesti from 712 photos 86% had a man on it and 28% had a woman on it. In Rahva Hää! from 473 photos 83% had at least one man on it 42% at least one woman. When a man and a woman were on the photo together they were mostly represented as equals.

In Uus Eesti and Rahva Hää! women were portrayed passively. In a year active representation of women increased significantly and this was due to the change in the power in Estonia which also made changes in ideologies and values.

According to newspapers women in the Republic of Estonia were interested in fashion and the entertainment culture (this also caused a lot of ads and articles about clothing and movies). In Soviet era, however, women were depicted as independent workers, for example in factories.

The study showed that the main differences in newspaper photos were due to differences in values and ideologies of the Republic of Estonia and Soviet Union. For example, being a socialite became a taboo in Soviet Union.

In Uus Eesti and Rahva Hää! woman's main role was professional role. In Uus Eesti those roles were related to modeling and acting and in Rahva Hää! to politics and working in a factory, mill or on a field. Women were portrayed mostly in entertaining roles in Uus Eesti and the context they were in was similar to that – involving theatres, music and movies. In Rahva Hää! women were mostly related to political sphere.

All in all, in a year significant changes were noticed in portraying women in newspaper photos and they were related with the changes in Estonia's polity. Those changes were noticeable both in visual and text content.

Kasutatud kirjandus

- Bell, P. (2001). Content Analysis of Visual Images. van Leeuwen, T. & C. Jewitt (toim.). *Handbook of Visual Analysis*. Los Angeles etc: Sage Publications, 10-34.
- Blackwood, R. E. (1983). The content of news photos: roles portrayed by men and women, *Journalism Quarterly* 60 (4), 710–714.
- Gerbner, G. (1964). On content analysis and critical research in mass communication. L.A, Dexter & White, D.M (toim). *People, society and mass communication*. New York: The Free Press, 476-500.
- Hall, S. (1973). The determinations of news photographs. Cohen, S. & J. Young (toim.). *The Manufacture of News: Social Problems, Deviance and the New Mass Media*. London: Constable, 176-190.
- Hirdman, A. (1998). Male norms and female forms. The visual representation of men and women in press images in 1925, 1955 and 1987. *Nordicom Review* 19 (1), 225–254.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- Høyer, S., Lauk, E. ja Vihalemm, P. (1993). *Towards a Civic Society: The Baltic Media's Long Road to Freedom*. Tartu: Baltic Association for Media Research/Nota Baltica Ltd.
- Kalmus, V., Richards, J. ja Mikk, J. (2002). Juhiseid kooliõpikute kvalitatiivseks analüüsiks soorollide kujutamise seisukohast. J, Mikk (toim.). *Soorollid õppekirjanduses*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 253-258.
- Kalmus, V., Richards, J. ja Mikk, J. (2002). Kodeerimisjuhend soorollide analüüsimiseks õpikute illustratsioonidel ja fotodel. J, Mikk (toim.). *Soorollid õppekirjanduses*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 270-281.
- Kaunissaare, M. (2011). Pildiline pöördumine vabadusse. Ajakirjandusfoto sisu muutumine soolisest aspektist ajalehes Edasi/Postimees 1985-2005. *Ariadne Lõng* 1(2), 44-64.
- Kaur, U. (2011). Naiste kujutamine ajakirjade *Anne & Stiil* ning *Pere ja Kodu* reklaamfotodel

2010. aastal. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Kreegipuu, T. (2005). *Nõukogude kultuuripoliitika printsiibid ja rakendused Eesti NSV-s aastatel 1944-1954 kirjanduse ja trükiajakirjanduse näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajaloo osakond.

Kreegipuu, T. (2011). *The ambivalent role of Estonian press in implementation of the Soviet totalitarian project*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kurvits, R. (2013). The visual representation of women in the Estonian media, 1848-1940. H, Harro et al (toim.). *The Curving Mirror of Time*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 139-187.

Lauk, E. (1991). Eesti vabariigi ajakirjandusest 1920.-1930. aastatel. E, Lauk et al (toim). *Eesti ajakirjanduse ajaloost VII*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 36-78.

Lauk, E. (1995). *Algteadmisi teadustööst*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lauk, E. (2000). Eesti ajakirjanduse arenguhooni XX sajandi algusest 1930. aastate lõpuni. *Peatükke Eesti ajakirjanduse ajaloost 1900-1940 (lk 3-42)*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Linnap, P. (2000). Kadreeritud tõde: fotograafia stalinistlikus Eestis. T, Abel et al (toim.). *Kunstiteaduslikke uurimusi*. Tallinn: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 219-252.

Lumiste, L. (1977). *Eesti ajakirjanduse ajalugu*. Stockholm : Välis-Eesti & EMP.

McQuail, D. (2000). *Massikommunikatsiooniteooria*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Miller, H. S. (1975). The Content of News Photos: Women's and Men's Roles. *Journalism Quarterly*, 52(1), lk 70-75.

Mägi, S. (1991). Ajalehe „Uus Eesti“ välispoliitiline suunitlus 1938-1939. E, Lauk (toim.). *Eesti ajakirjanduse ajaloost VII*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 136-150.

Mõistlik, A. (2007). Võimuhete konstrueerimine nõukogude ajalehediskursuses 1946-1979. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

- Piilehto, M. (2005). Sugupoolte representatsioon Eesti Ekspressi reklaampildidel aastal 2002. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Pilvre, B. (2011). Naiste meediarepresentatsioon Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis. Doktoritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Puur, A. & Uuet, L. (2010). Eesti NSV 1940.- 1950. aastate valimiste materjalid rahvastikuloos allikana. *Tuna*, 4, lk 61-82 (kättesaadav ka elektrooniliselt).
- Raadik, E. (2007). Naise konstrueerimine ajakirja *Anne* illustatsioonides. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Raudla, H. (2002). Kodaniku raamat. Tallinn: Eesti Vabariigisliidu Kirjastus.
- Stanley, J. (2012). Women's absence from news photos: the role of tabloid strategies at elite and non-elite newspapers, *Media, Culture & Society* 34 (8), 979–998.
- Tuchman, G. (1978). *Hearth and Home (Images of women in the Mass Media)*. New York: Oxford University Press.
- Vaan, L. (2005). Propagandatalitus Eesti Vabariigis 1934-1940. *Tuna*, 28(3): 43-54.
- Van Dijk, T. A. (2005). Merit Karise (tõlk). *Ideoloogia: multidistsiplinaarne käsitlus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vihalemm, P. & M, Lauristin. (2004). Eesti ühiskonna ja meedia muutumine 1965-2004. P, Vihalemm (toim.). *Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 4-7.
- White, H. (2002). Combining quantitative and qualitative approaches in poverty analysis. *World Development*, 30(3), 511-522. Kättesaadav ka (<http://www.utoronto.ca/~kmacd/IDSC10/Readings/Readings/research%20design/poverty.pdf>)
- Õunapuu, L. (2012). Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes. Õppematerjal. URL (kasutatud aprill 2014) <http://hdl.handle.net/10062/27764>

Lisad

Lisa 1: Kontentanalüüsi kodeerimisjuhend

NAINE PILDIL

- 1** Ainult mees/mehed
- 2** Ainult naine/naised
- 3** Mees/mehed ja naine/naised koos
- 4** Inimesed

TEGEVUSE AKTIIVSUS-PASSIIVSUS

- 1** Naine aktiivne ja tegutseb
- 2** Naine aktiivne ja osaleb
- 3** Naine passiivses osalemises
- 4** Naine passiivne

NAISE POSITSIOON PILDIL

- 1** Naine esiplaanil
- 2** Naine teisejärguline
- 3** Naine võrdne

ROLLID

- 1** Perekondlikud
- 2** Elukutselised
- 3** Ühiskondlikud
- 4** Seltskondlikud
- 5** Puhkamine/vaba aeg

KONTEKST

- 1** Pidustused
- 2** Kodus
- 3** Poliitiline tegevus
- 4** Tehas/Vabrik/Põllutööd
- 5** Teater/Film/Muusika
- 6** Mood/Ilu
- 7** Muu

Lisa 2: Kontentanalüüsi kodeerimisleht - Uus Eesti

Foto	Naiste ja meeste fotode osakaal	Asukoht	Aktiivsus-passiivsus	Roll	Tegevusvaldkond
0201UE011	1				
0201UE012	1				
0201UE021	1				
0201UE022	1				
0201UE023	1				
0201UE024	1				
0201UE061	3	2	4	1	1
0201UE062	3	2	4	1	1
0201UE071	3	1	4	3	1
0201UE072	4				
0201UE073	1				
0201UE074	1				
0201UE075	1				
0301UE011	1				
0301UE012	1				
0301UE013	1				
0301UE021	1				
0301UE022	1				
0301UE023	1				
0301UE031	3	2	2	3	7
0301UE032	1				
0301UE041	3	1	4	1	2
0301UE042	3	1	4	3	7
0301UE051	1				
0301UE052	1				
0301UE061	1				
0301UE062	1				
0301UE063	4				
0301UE064	1				
0301UE065	1				
0301UE066	1				
0301UE069	4				
0301UE0611	4				
0301UE0612	1				
0301UE0613	1				
0301UE071	1				
0401UE011	4				
0401UE012	2		3	2	5
0401UE021	3	3	3	3	7
0401UE022	1				

0401UE023	1				
0401UE031	1				
0401UE051	3	3	2	3	7
0401UE061	3	3	3	2	3
0401UE062	1				
0401UE063	1				
0401UE065	1				
0401UE066	1				
0401UE067	1				
0401UE068	3	2	4	3	7
0401UE069	3	2	3	3	1
0401UE0610	3	1	1	3	1
0401UE0611	4				
0401UE0612	1				
0401UE0613	1				
0401UE0614	1				
0501UE041	1				
0501UE051	1				
0501UE052	1				
0501UE061	3	1	1	2	5
0501UE071	1				
0601UE011	3	2	4	2	5
0601UE012	1				
0601UE021	1				
0601UE022	1				
0601UE031	1				
0601UE032	1				
0601UE033	1				
0601UE041	1				
0601UE051	1				
0601UE061	1				
0601UE062	2		3	2	5
0601UE063	2		4	2	5
0601UE083	2		4	2	6
0601UE084	2		4	2	6
0601UE091	1				
0601UE092	1				
0601UE094	3	1	4	2	3
0601UE095	1				
0601UE098	1				
0601UE099	1				
0601UE0911	1				
0601UE0913	1				

0801UE011	1				
0801UE021	3	3	3	3	3
0801UE031	1				
0801UE032	1				
0801UE041	1				
0801UE061	1				
0801UE071	2		4	2	5
0901UE011	4				
0901UE012	1				
0901UE021	1				
0901UE031	1				
0901UE032	1				
0901UE041	1				
0901UE061	2		4	2	5
0901UE062	1				
0901UE091	2		4	3	7
1001UE011	1				
1001UE021	1				
1001UE023	1				
1001UE031	1				
1001UE033	4				
1001UE052	1				
1001UE061	3	3	3	3	3
1001UE071	2		4	2	6
1001UE092	1				
1101UE012	1				
1101UE021	1				
1101UE022	3	3	4	2	3
1101UE051	1				
1101UE061	1				
1101UE062	1				
1201UE011	1				
1201UE012	1				
1201UE013	1				
1201UE041	1				
1201UE061	3	2	4	1	2
1201UE081	4				
1201UE101	1				
1301UE021	1				
1301UE022	1				
1301UE023	1				
1301UE041	4				
1301UE051	1				

1301UE052	1				
1301UE061	2		4	2	1
1301UE062	1				
1301UE081	4				
1401UE011	4				
1401UE012	1				
1401UE013	1				
1401UE014	1				
1401UE021	3	1	3	2	1
1401UE022	3	1	3	1	1
1401UE031	1				
1401UE032	3	2	4	2	1
1401UE034	1				
1401UE041	1				
1401UE061	3	2	1	2	5
1401UE061	1				
1501UE021	1				
1501UE031	1				
1501UE032	1				
1501UE061	1				
1501UE062	1				
1501UE063	1				
1501UE064	1				
1601UE011	3	2	4	2	5
1601UE012	3	2	4	2	5
1601UE021	3	1	4	2	5
1601UE022	1				
1601UE051	1				
1601UE061	2		4	2	6
1601UE062	2		4	2	6
1601UE063	2		4	2	6
1601UE064	2		4	2	6
1601UE065	2		4	2	5
1601UE066	2		4	2	5
1601UE067	3	2	4	2	5
1601UE068	2		4	2	5
1601UE071	1				
1601UE081	3	1	4	3	3
1601UE082	1				
1601UE083	3	1	4	3	3
1701UE011	3	2	4	2	5
1701UE021	1				
1701UE031	1				

1701UE032	1				
1701UE033	1				
1701UE041	1				
1701UE061	1				
1801UE031	1				
1801UE051	1				
1801UE052	4				
1801UE061	1				
1801UE062	2		4	2	1
1801UE063	1				
1801UE081	1				
1801UE091	1				
1901UE011	1				
1901UE032	1				
1901UE041	1				
1901UE062	3	2	1	2	5
2001UE011	3	2	4	2	5
2001UE012	3	2	4	2	5
2001UE013	3	2	4	2	5
2001UE014	1				
2001UE015	2		4	2	6
2001UE021	1				
2001UE031	3	3	3	3	3
2001UE032	4				
2001UE051	4				
2001UE061	1				
2001UE071	1				
2101UE011	2		3	2	6
2101UE021	1				
2101UE022	2		4	1	1
2101UE023	3	3	1	3	7
2101UE031	1				
2101UE033	1				
2101UE034	1				
2101UE061	1				
2101UE091	3	3	2	3	1
2101UE092	1				
2101UE093	1				
2101UE094	1				
2101UE095	3	2	4	3	7
2101UE096	1				
2101UE099	1				
2101UE0910	1				

2101UE0911	1				
2101UE0912	1				
2101UE0913	1				
2101UE0914	1				
2201UE011	4				
2201UE021	3	3	4	2	1
2201UE031	3	2	4	1	1
2201UE041	1				
2201UE071	1				
2301UE011	1				
2301UE012	1				
2301UE013	4				
2301UE021	1				
2301UE022	3	1	1	2	7
2301UE031	1				
2301UE032	3	2	2	3	3
2301UE041	1				
2301UE061	2		4	2	5
2301UE062	1				
2301UE063	3	1	4	2	3
2301UE064	2		4	2	5
2301UE065	1				
2301UE071	1				
2301UE091	1				
2401UE021	1				
2401UE031	1				
2401UE041	1				
2401UE042	1				
2401UE051	1				
2401UE052	1				
2401UE061	1				
2401UE072	2		4	2	6
2401UE073	2		4	2	6
2401UE081	1				
2401UE091	3	3	4	2	3
2501UE041	1				
2501UE081	4				
2601UE011	1				
2601UE031	1				
2601UE041	1				
2601UE042	1				
2601UE043	1				
2701UE021	1				

2701UE031	1				
2701UE032	1				
2701UE041	2		4	3	7
2701UE051	1				
2701UE061	3	1	4	2	5
2801UE011	1				
2801UE021	1				
2801UE031	3	3	4	1	2
2801UE032	3	3	4	2	1
2801UE033	1				
2801UE034	2		1	3	7
2801UE041	4				
2801UE042	1				
2801UE061	1				
2801UE062	1				
2801UE081	2		4	2	6
2801UE082	2		4	2	6
2801UE083	2		4	2	6
2801UE084	4				
2801UE085	2		1	2	6
2801UE091	1				
2801UE092	1				
2801UE093	1				
2801UE094	1				
2801UE096	3	1	2	2	3
2801UE097	1				
2801UE098	3	1	1	3	7
2801UE099	4				
2901UE012	1				
2901UE021	2		1	2	3
2901UE022	1				
2901UE023	1				
2901UE031	1				
2901UE033	4				
2901UE035	1				
2901UE041	4				
2901UE042	1				
2901UE051	1				
2901UE061	3	2	4	1	1
2901UE062	3	2	4	1	1
2901UE063	1				
2901UE071	1				
3001UE011	1				

3001UE012	1				
3001UE013	1				
3001UE021	1				
3001UE022	1				
3001UE031	1				
3001UE032	1				
3001UE033	1				
3001UE034	1				
3001UE035	1				
3001UE036	1				
3001UE037	1				
3001UE041	1				
3001UE042	3	3	4	2	3
3001UE043	1				
3001UE051	1				
3001UE052	4				
3001UE061	2		4	2	5
3001UE062	2		4	2	5
3001UE063	1				
3003UE064	1				
3001UE071	4				
3001UE081	1				
3101UE011	3	2	4	2	5
3101UE021	1				
3101UE041	1				
3101UE061	4				
3101UE071	2		4	2	6
3101UE072	2		4	2	6
3101UE073	2		4	2	6
3101UE074	2		4	2	6
3101UE075	2		4	2	6
3101UE081	1				
0102UE011	2		4	2	5
0102UE021	3	3	4	2	3
0102UE022	1				
0102UE041	1				
0102UE061	2		4	2	1
0102UE062	1				
0102UE063	1				
0102UE064	2		3	2	5
0102UE091	2		4	2	7
0202UE011	3	3	2	2	5
0202UE012	3	2	4	2	5

0202UE021	1				
0202UE022	2		1	2	4
0202UE062	1				
0202UE081	2		2	2	7
0202UE091	1				
0302UE011	3	2	4	2	5
0302UE012	2		4	2	5
0302UE031	2		4	2	6
0302UE032	4				
0302UE033	3	2	2	2	7
0302UE035	1				
0302UE041	1				
0302UE051	4				
0302UE061	1				
0302UE062	1				
0302UE063	2	1	1	2	5
0402UE021	1				
0402UE022	1				
0402UE032	1				
0402UE033	1				
0402UE034	1				
0402UE041	1				
0402UE051	4				
0402UE052	1				
0402UE061	1				
0402UE072	1				
0402UE081	2		4	2	6
0402UE082	2		4	2	6
0402UE083	1				
0402UE091	4				
0402UE092	4				
0502UE011	1				
0502UE031	3	1	2	2	3
0502UE032	3	3	3	3	1
0502UE061	3	2	4	1	1
0502UE062	4				
0502UE063	3	2	4	1	1
0602UE011	1				
0602UE021	3	2	1	3	7
0602UE061	2		4	2	5
0602UE062	1				
0602UE063	1				
0602UE064	2		4	2	5

0602UE065	1				
0702UE011	1				
0702UE021	1				
0702UE022	1				
0702UE023	3	3	3	2	7
0702UE041	1				
0702UE051	1				
0702UE061	1				
0702UE062	1				
0702UE063	1				
0702UE071	2		4	2	6
0702UE072	2		4	2	6
0702UE073	4				
0702UE081	4				
0702UE082	2		1	2	4
0702UE091	4				
0802UE011	2		4	2	5
0802UE041	1				
0802UE061	1				
0802UE081	4				
0902UE021	3	2	2	2	7
0902UE031	1				
0902UE041	1				
0902UE042	4				
0902UE071	3	2	4	5	7
0902UE091	2	1	1	2	7
1002UE011	1				
1002UE021	1				
1002UE022	1				
1002UE023	1				
1102UE021	1				
1102UE032	1				
1102UE041	1				
1102UE051	1				
1102UE063	2		4	2	6
1102UE081	3	2	4	1	7
1102UE082	1				
1102UE083	2		2	2	6
1102UE084	4				
1102UE091	4				
1202UE021	4				
1202UE031	4				
1202UE032	1				

1202UE041	1				
1202UE061	1				
1202UE062	1				
1202UE071	1				
1202UE072	1				
1302UE011	1				
1302UE021	1				
1302UE031	1				
1302UE041	1				
1302UE042	1				
1302UE043	1				
1302UE061	2		4	2	5
1302UE062	2		4	2	5
1302UE063	3	2	2	2	5
1302UE064	2		4	2	5
1302UE071	4				
1302UE072	4				
1302UE082	1				
1402EU012	1				
1402UE013	1				
1402UE021	1				
1402UE031	1				
1402UE041	1				
1402UE051	2		1	2	6
1402UE052	2		1	2	6
1402UE061	1				
1402UE062	1				
1402UE071	1				
1402UE072	2		4	2	4
1402UE073	1				
1402UE074	3	2	4	2	2
1502UE011	1				
1502UE012	1				
1502UE021	1				
1502UE031	1				
1502UE032	1				
1502UE041	1				
1502UE051	1				
1502UE072	3	2	4	2	7
1502UE081	1				
1502UE082	1				
1502UE091	1				
1602UE011	1				

1602UE012	2		4	2	5
1602UE013	1				
1602UE014	1				
1602UE015	1				
1602UE016	1				
1602UE041	1				
1602UE051	1				
1602UE052	1				
1602UE053	1				
1602UE061	1				
1602UE062	1				
1602UE063	1				
1602UE111	2		4	2	5
1702UE011	1				
1702UE012	2		4	2	5
1702UE013	1				
1702UE014	1				
1702UE015	1				
1702UE016	1				
1702UE031	3	2	3	2	3
1702UE041	1				
1702UE061	1				
1702UE062	1				
1702UE063	1				
1702UE064	3	2	4	1	1
1702UE065	2		4	2	5
1702UE066	1				
1802UE021	1				
1802UE022	1				
1802UE032	3	2	4	3	7
1802UE051	1				
1802UE052	1				
1802UE061	1				
1802UE062	4				
1802UE081	1				
1802UE092	1				
1802UE093	4				
1802UE094	1				
1802UE095	1				
1802UE096	1				
1802UE097	4				
1802UE098	1				
1802UE099	1				

1802UE0910	1				
1802UE0911	4				
1902UE011	1				
1902UE012	1				
1902UE021	1				
1902UE022	4				
1902UE023	3	2	1	3	7
1902UE024	1				
1902UE031	1				
1902UE032	1				
1902UE033	1				
1902UE034	1				
1902UE051	1				
1902UE061	1				
1902UE062	1				
1902UE071	3	2	4	1	1
1902UE072	1				
2002UE011	3	3	4	3	7
2002UE012	1				
2002UE013	3	3	4	3	7
2002UE014	1				
2002UE021	1				
2002UE031	3	2	4	3	7
2002UE061	3	3	4	2	5
2002UE062	3	2	4	2	5
2002UE063	3	2	4	2	5
2002UE064	2		4	2	5
2002UE071	3	2	4	1	7
2102UE011	1				
2102UE013	1				
2102UE014	3	2	4	2	5
2102UE031	1				
2102UE041	1				
2102UE061	4				
2102UE071	2		4	2	6
2102UE072	4				
2102UE073	2		1	2	6
2102UE081	1				
2102UE082	1				
2102UE092	1				
2202UE021	1				
2202UE031	1				
2202UE032	1				

2202UE033	1				
2202UE041	1				
2202UE091	3	1	4	2	7
2302UE011	1				
2302UE012	1				
2302UE013	1				
2302UE041	4				
2302UE191	2		4	2	6
2302UE222	1				
2302UE231	2		4	2	7
2402UE011	1				
2402UE032	4				
2402UE033	1				
2602UE011	1				
2602UE012	2		1	2	7
2602UE021	1				
2602UE022	3	3	4	2	3
2602UE023	3	2	4	1	1
2602UE031	1				
2602UE032	4				
2602UE033	1				
2602UE034	4				
2602UE035	3	3	3	3	1
2602UE036	4				
2602UE041	1				
2702UE031	4				
2702UE051	1				
2702UE052	1				
2702UE061	2		4	2	5
2702UE062	2		4	2	5
2702UE063	1				
2702UE064	1				
2702UE065	1				
2702UE072	2		4	2	5
2802UE012	1				
2802UE031	1				
2802UE041	3	2	2	5	7
2802UE051	1				
2802UE061	2		4	2	6
2802UE062	2		4	2	6
2802UE063	2		4	2	6
2802UE064	2		4	1	1
2802UE071	4				

2802UE072	3	3	4	1	4
2802UE081	1				
2802UE082	4				
2802UE083	1				
2802UE084	1				
2802UE091	3	3	1	2	4
2902UE021	3	3	3	3	3
2902UE031	4				
2902UE032	4				
2902UE033	1				
2902UE061	1				
2902UE062	2		4	2	7
2902UE081	1				
2902UE082	1				
2902UE083	1				
2902UE091	1				
0103UE011	2		4	2	6
0103UE031	1				
0103UE032	1				
0103UE051	1				
0103UE052	1				
0103UE061	1				
0203UE011	3	1	2	2	5
0203UE025	1				
0203UE026	1				
0203UE031	1				
0203UE032	1				
0203UE041	1				
0203UE051	1				
0203UE052	1				
0203UE062	2		1	2	5
0203UE063	1				
0203UE064	3	2	3	3	3
0203UE065	2		4	2	1
0203UE066	1				
0203UE071	1				
0203UE081	1				
0303UE011	3	1	4	5	1
0303UE022	1				
0303UE023	4				
0303UE024	1				
0303UE032	1				
0303UE051	1				

0303UE053	1				
0303UE054	1				
0303UE062	1				
0303UE071	1				
0303UE072	1				
0303UE081	2		4	2	6
0303UE091	4				
0303UE093	4				
0303UE094	1				
0303UE095	1				
0303UE096	3	3	4	2	7
0303UE098	4				
0403UE011	1				
0403UE021	1				
0403UE022	1				
0403UE023	1				
0403UE024	4				
0403UE031	1				
0403UE032	1				
0403UE033	1				
0403UE035	3	3	4	2	3
0403UE041	1				
0403UE061	1				
0403UE062	1				
0403UE063	1				
0403UE064	2		4	2	5
0503UE011	3	2	4	2	5
0503UE012	1				
0503UE013	1				
0503UE021	3	3	4	1	3
0503UE031	3	3	4	2	7
0503UE032	2		4	1	2
0503UE041	1				
0503UE061	1				
0503UE062	2		4	2	5
0503UE063	2		4	2	5
0503UE064	1				
0503UE065	1				
0503UE066	2		4	2	5
0503UE081	2		4	2	3
0503UE082	1				
0603UE021	1				
0603UE031	1				

0603UE032	4				
0603UE033	3	3	2	3	7
0603UE034	1				
0603UE061	1				
0603UE062	1				
0603UE063	2		1	2	6
0603UE064	2		4	2	6
0603UE065	2		4	2	6
0603UE081	1				
0603UE082	1				
0703UE011	1				
0703UE021	1				
0703UE031	2		4	3	7
0703UE032	1				
0703UE051	4				
0703UE061	1				
0803UE011	1				
0803UE012	2		4	2	5
0803UE013	1				
0803UE051	4				
0803UE071	1				
0803UE081	2		4	2	7
0903UE011	1				
0903UE012	4				
0903UE031	1				
0903UE032	1				
0903UE051	1				
0903UE061	2		4	2	6

Lisa 3: Kontentanalüüsi kodeerimisleht - Rahva Hääl

Foto	Naiste ja meeste fotode osakaal	Asukoht	Aktiivsus-passiivsus	Roll	Tegevusvaldkond
3012RH0401	2		4	2	3
3012RH0402	2		4	2	3
3012RH0301	1				
3012RH0302	1				
3012RH0201	3	3	2	1	1
3012RH0202	1				
2912RH0401	2		4	2	3
2912RH0402	2		4	2	3
2912RH0301	1				
2912RH0301	1				
2912RH0101	1				
2912RH0102	3	3	4	3	3
2912RH0103	1				
2912RH0104	3	2	3	3	3
2812RH0401	1				
2812RH0402	1				
2812RH0301	2		1	3	3
2812RH0302	1				
2812RH0303	1				
2812RH0101	3	3	3	3	3
2812RH0102	3	1	2	3	3
2712RH0401	1				
2712RH0402	1				
2712RH0301	2		4	2	3
2712RH0302	1				
2712RH0201	2		2	3	3
2412RH0501	3	2	1	2	4
2412RH0401	1				
2412RH0301	1				
2412RH0302	1				
2412RH0201	1				
2412RH0202	3	3	3	2	3
2412RH0101	1				
2412RH0102	1				
2312RH0501	2		4	2	5
2312RH0301	4				
2312RH0302	1				
2312RH0303	3	2	2	3	7
2312RH0101	4				
2312RH0102	3	2	2	3	7

2112RH0301	3	1	4	2	4
2112RH0302	1				
2012RH0501	1				
2012RH0502	3	2	2	2	5
2012RH0201	3	3	3	3	3
2012RH0202	1				
2012RH0203	3	2	2	2	3
1912RH0501	3	3	4	2	5
1912RH0301	1				
1912RH0101	3	3	3	3	6
1812RH0501	3	2	1	2	4
1812RH0301	2		4	2	4
1812RH0201	1				
1812RH0202	1				
1812RH0101	2		4	2	4
1712RH0501	3	2	4	1	2
1712RH0503	2	3	2	2	7
1712RH0301	2	2	1	1	2
1612RH0201	1				
1612RH0202	1				
1612RH0101	3	2	3	2	3
1412RH0401	3	2	3	1	2
1412RH0402	3	3	4	1	2
1412RH0301	1				
1412RH0302	1				
1412RH0303	1				
1412RH0304	3	2	3	3	3
1412RH0305	1				
1312RH0501	1				
1312RH0301	1				
1312RH0302	3	3	4	3	3
1312RH0303	3	2	4	2	3
1312RH0101	3	1	3	3	3
1312RH0102	2		1	2	3
1212RH0501	3	2	4	2	5
1212RH0401	2		1	5	7
1212RH0301	3	1	4	2	3
1212RH0201	3	1	1	2	4
1212RH0101	1				
1112RH0401	3	2	3	3	3
1112RH0402	1				
1112RH0301	3	2	4	2	4
1112RH0201	2		4	2	3

1112RH0203	1				
1112RH0204	1				
1112RH0101	3	1	4	2	3
1012RH0301	4				
1012RH0302	1				
1012RH0201	2		1	2	7
1012RH0202	1				
1012RH0203	1				
1012RH0101	4				
1012RH0102	1				
1012RH0103	1				
0912RH0301	1				
0912RH0302	1				
0912RH0201	2		4	2	4
0912RH0202	2		4	2	4
0912RH0203	2		4	2	4
0912RH0204	2		4	2	4
0912RH0205	2		4	2	4
0912RH0101	1				
0912RH0102	2		1	2	3
0712RH0401	2		1	2	5
0712RH0402	2		4	2	5
0712RH0301	1				
0712RH0302	2	1	1	2	7
0712RH0201	1				
0712RH0101	3	3	2	2	3
0712RH0102	1				
0612RH0501	3	1	4	5	6
0612RH0301	2		4	2	4
0612RH0302	3	2	2	3	3
0612RH0303	1				
0612RH0305	2		4	2	4
0612RH0306	2		4	2	4
0612RH0201	3	1	2	2	1
0612RH0202	2		2	5	1
0612RH0203	3	1	3	3	3
0612RH0204	1				
0612RH0205	3	1	3	3	3
0612RH0101	3	2	3	3	3
0612RH0102	1				
0412RH0701	3	1	2	2	3
0412RH0501	1				
0412RH0201	2		4	2	4

0412RH0202	2		4	2	4
0412RH0101	1				
0312RH0701	1				
0312RH0601	2		1	3	7
0312RH0602	3	1	4	2	7
0312RH0401	4				
0312RH0301	1				
0212RH0701	3	2	2	2	5
0212RH0601	1				
0212RH0401	3	1	2	5	7
0212RH0301	1				
0212RH0302	1				
0212RH0201	1				
3011RH0801	1				
3011RH0601	1				
3011RH0602	3	1	4	5	7
3011RH0603	1				
2911RH0601	1				
2911RH0602	3	1	4	3	5
2911RH0603	3	1	4	3	5
2911RH0502	1				
2911RH0401	2		4	2	4
2911RH0201	3	3	3	3	7
2811RH0601	2		4	1	2
2811RH0603	1				
2811RH0401	1				
2811RH0301	1				
2811RH0201	1				
2811RH0202	2		1	2	4
2811RH0203	3	3	3	2	4
2811RH0204	1				
2711RH0601	3	3	4	2	4
2711RH0602	1				
2711RH0201	1				
2611RH0701	3	1	4	2	5
2611RH0501	1				
2611RH0401	2		4	2	4
2511RH0401	3	2	4	2	5
2511RH0301	1				
2511RH0302	1				
2511RH0303	2		1	2	4
2311RH0601	3	3	3	3	3
2311RH0201	1				

2311RH0202	3	2	4	2	3
2211RH0701	3	2	4	2	5
2211RH0601	1				
2211RH0301	1				
2211RH0302	1				
2211RH0201	1				
2211RH0202	1				
2211RH0101	1				
2111RH0201	1				
2111RH0202	1				
2111RH0204	3	3	4	1	2
2111RH0205	1				
2111RH0206	2		3	1	2
2111RH0101	1				
2111RH0102	1				
2111RH0103	2		4	2	4
2011RH0601	3	3	4	3	3
2011RH0401	1				
2011RH0201	2		2	2	4
2011RH0101	1				
1911RH0601	1				
1811RH0601	3	2	2	4	1
1811RH0602	3	3	2	2	5
1811RH0603	1				
1811RH0501	1				
1811RH0401	2		1	2	4
1811RH0301	3	3	3	3	3
1811RH0101	1				
1611RH0601	1				
1611RH0401	3	3	3	4	7
1611RH0201	1				
1611RH0101	2		1	2	3
1511RH0601	3	3	4	2	3
1511RH0401	1				
1511RH0203	3	1	4	3	3
1511RH0101	3	3	3	3	3
1511RH0102	1				
1411RH0701	3	1	4	2	5
1411RH0601	3	2	2	5	7
1411RH0602	1				
1411RH0501	1				
1411RH0301	1				
1411RH0201	1				

1311RH0601	1				
1311RH0401	3	1	1	2	1
1311RH0201	3	2	3	3	3
1311RH0202	1				
1211RH0401	2		4	2	7
1211RH0301	4				
1211RH0302	1				
1211RH0203	1				
1211RH0101	4				
1111RH0301	1				
1111RH0302	1				
1111RH0303	1				
1111RH0202	3	3	4	2	4
1111RH0101	2		4	1	7
1011RH0701	4				
1011RH0601	3	1	4	2	7
1011RH0602	2		4	2	7
1011RH0604	4				
1011RH0606	1				
1011RH0501	3	3	3	1	3
1011RH0502	3	3	2	3	3
1011RH0301	4				
1011RH0302	4				
1011RH0303	3	2	3	3	3
1011RH0101	1				
0711RH0901	1				
0711RH0702	1				
0711RH0703	1				
0711RH0704	1				
0711RH0601	1				
0711RH0602	2		4	2	4
0711RH0603	1				
0711RH0401	1				
0711RH0301	1				
0511RH0601	3	3	3	3	7
0511RH0602	3	2	3	3	7
0511RH0501	4				
0511RH0401	1				
0511RH0402	1				
0511RH0301	1				
0511RH0302	3	3	4	2	3
0511RH0201	2		1	2	4
0511RH0202	1				

0511RH0101	3	3	4	2	3
0511RH0102	3	3	4	2	3
0411RH0401	1				
0411RH0201	1				
0211RH0601	3	1	1	2	5
0211RH0501	1				
0211RH0401	2		1	2	4
0211RH0301	3	2	1	2	7
0211RH0201	1				
0211RH0202	3	3	3	2	7
0211RH0101	1				
0111RH0601	1				
0111RH0602	3	2	4	2	5
0111RH0603	3	2	3	2	5
0111RH0101	2		4	2	4
3110RH0401	1				
3110RH0301	1				
3110RH0101	2		4	3	3
3110RH0102	1				
3110RH0103	2		1	3	3
3010RH0501	1				
3010RH0401	2		4	2	4
3010RH0301	1				
3010RH0201	3	3	3	1	2
3010RH0202	1				
2910RH0501	4				
2910RH0301	3	1	4	2	4
2910RH0201	4				
2910RH0101	1				
2810RH0601	1				
2810RH0401	2		4	2	5
2810RH0201	1				
2810RH0101	3	1	3	2	3
2610RH0601	1				
2610RH0602	3	1	3	3	7
2610RH0201	1				
2610RH0202	2		4	2	4
2610RH0101	1				
2610RH0102	2		1	2	4
2610RH0103	4				
2510RH0601	3	2	3	2	7
2510RH0602	3	3	3	2	7
2510RH0401	2		1	2	4

2510RH0301	1				
2510RH0302	1				
2510RH0201	2		4	3	7
2510RH0202	1				
2510RH0203	1				
2510RH0101	3	3	3	2	5
2410RH0601	2		4	2	4
2410RH0501	3	1	3	2	3
2410RH0401	1				
2410RH0201	3	3	3	3	3
2410RH0101	1				
2310RH0701	2		4	2	5
2310RH0401	3	3	4	2	7
2310RH0201	1				
2310RH0202	1				
2310RH0101	1				
2210RH0501	1				
2210RH0401	2		1	2	4
2210RH0301	2		4	3	3
2210RH0302	1				
2210RH0201	2		1	2	4
2210RH0101	2	3	4	2	7
2110RH0601	3	1	4	2	5
2110RH0501	4				
2110RH0401	1				
2110RH0201	3	3	3	2	1
2110RH0101	3	1	4	2	7
1910RH0901	3	2	4	2	5
1910RH0701	1				
1910RH0501	1				
1910RH0401	1				
1910RH0301	3	3	4	3	7
1910RH0302	3	2	4	3	7
1910RH0101	1				
1910RH0102	1				
3108RH0601	1				
3108RH0401	2		1	2	7
3108RH0101	1				
3108RH0102	1				
3108RH0103	3	3	4	2	5
3108RG0104	3	1	4	2	3
3108RH0105	3		3	2	3
3008RH0601	1				

3008RH0602	1				
3008RH0603	1				
3008RH0604	1				
3008RH0501	1				
3008RH0502	1				
3008RH0301	2		4	2	4
3008RH0302	1				
3008RH0303	3	1	4	2	4
3008RH0304	1				
3008RH0101	3	3	4	2	3
3008RH0102	1				
3008RH0103	1				
3008RH0104	4				
3008RH0105	1				
2908RH0701	2		4	2	4
2908RH0702	1				
2908RH0704	2		1	2	4
2908RH0705	3	1	1	2	4
2908RH0706	2		1	2	4
2908RH0501	1				
2908RH0502	4				
2808RH0503	1				
2908RH0504	1				
2908RH0505	1				
2908RH0506	1				
2908RH0507	1				
2908RH0508	1				
2908RH0401	1				
2908RH0402	1				
2908RH0301	1				
2908RH0302	1				
2908RH0303	1				
2908RH0304	2		4	2	3
2908RH0305	1				
2908RH0306	1				
2908RH0307	1				
2908RH0308	1				
2908RH0309	1				
2908RH0310	1				
2908RH0311	1				
2908RH0312	1				
2908RH0313	1				
2908RH0314	1				

2908RH0315	1				
2908RH0316	1				
2908RH0317	1				
2908RH0318	1				
2908RH0201	3	2	3	2	4
2908RH0202	3	2	4	2	7
2808RH0101	3	2	3	3	7
2808RH0102	3	3	4	2	7
2808RH0103	1				
2808RH0104	3	2	4	3	3
2808RH0105	1				
2708RH0901	1				
2708RH0905	4				
2708RH0906	1				
2708RH0908	2		2	3	1
2708RH0910	2		4	3	1
2708RH0911	4				
2708RH0801	2		4	2	4
2708RH0805	1				
2708RH0806	2		4	2	4
2708RH0601	1				
2708RH0602	1				
2708RH0401	1				
2708RH0101	2		2	2	4
2608RH0301	1				
2608RH0101	1				
2608RH0102	1				
2508RH0601	1				
2508RH0604	1				
2508RH0501	1				
2508RH0101	4				
2408RH0801	3	2	4	2	5
2408RH0701	1				
2408RH0702	1				
2408RH0703	1				
2408RH0704	3	2	4	2	5
2408RH0705	1				
2408RH0603	1				
2408RH0604	1				
2408RH0605	1				
2408RH0101	1				
2408RH0102	1				
2408RH0103	1				

2308RH0601	1				
2308RH0602	1				
2308RH0101	3	1	4	2	3
2308RH0102	1				
2208RH0701	3	2	4	2	5
2208RH0702	3	1	4	2	4
2208RH0601	2		4	2	3
2208RH0602	2		1	2	4
2208RH0301	1				
2208RH0302	2		4	2	5
2208RH0303	2		4	2	5
2208RH0304	1				
2208RH0101	3	3	3	3	3
2208RH0102	1				
2208RH0103	1				
2108RH0801	1				
2108RH0802	1				
2108RH0803	1				
2108RH0804	3	2	4	2	5
2108RH0806	3	1	3	2	7
2108RH0301	4				
2108RH0302	4				
2108RH0101	3	1	3	3	3
2108RH0102	2		3	3	3
2108RH0103	1				
2108RH0104	1				
2108RH0105	1				
2108RH0106	4				
1908RH0601	3	3	4	3	1
1908RH0602	1				
1908RH0603	1				
1908RH0101	3	3	4	3	3
1908RH0102	4				
1808RH0701	1				
1808RH0702	2		1	2	4
1808RH0601	1				
1808RH0501	4				
1808RH0401	4				
1808RH0301	1				
1808RH0302	1				
1808RH0303	2		4	2	7
1808RH0304	1				
1808RH0201	1				

1808RH0202	1				
1808RH0203	1				
1708RH0701	3	1	3	3	7

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Johanna Pukk _____

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 15.11.1991 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) enda loodud teose:
“Naise kujutamine 1940. a ajalehefotodel väljaannetes Uus Eesti ja Rahva
Häääl“ _____

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ Roosmarii Kurvits _____,

(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, __27.05.2014_ (*kuupäev*)